

Uczelniany raport z oceny jakości kształcenia w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym

– Raport za rok akademicki 2015/2016 –

Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia

Biuro Jakości i Innowacyjności Kształcenia

Warszawa, styczeń 2017 r.

Spis treści

1	 Wstęp	5
2	 Projekt SUPP: wsparcie psychospołeczne dla studentów zagranicznych	6
3	 Jakość kształcenia w opinii studentów	9
3.1	Studencka ankieta oceny zajęć i nauczycieli	9
3.2	Studencka ankieta oceny praktyk	13
3.3	Studencka ankieta oceny warunków studiowania	14
4	 Jakość kształcenia w opinii studentów uczestn. w wymianie międzynarodowej.....	16
5	 Jakość kształcenia w opinii doktorantów.....	22
6	 Jakość kształcenia w opinii kadry akademickiej	24
7	 Działalność naukowa w zakresie dydaktyki medycznej	26
8	 Podsumowanie	29
8.1	Rekomendacje.....	31

1 | Wstęp

W roku 2015/2016, Warszawski Uniwersytet Medyczny i członkowie społeczności akademickiej Uczelni kontynuowali działania zainicjowane w projekcie „Q: Kultura Jakości Uczelni. Rozwój systemu zarządzania jakością kształcenia na WUM”, świadczące o wciąż rosnącej instytucjonalnej dojrzałości w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, w tym coraz większej aktywności i autonomii systemów wydziałowych.

Na poziomie ogólnouczelnianym, wiodącym tematem była kwestia rosnącego **umiędzynarodowienia** WUM. Od wielu lat Uczelnia rozwija współpracę w zakresie dydaktyki z instytucjami z całego świata, w szczególności z krajów UE, USA, Kanady i Japonii. Jedynie w ramach programu Erasmus, od 1998 r. WUM podpisał umowy ze 106 uczelniami z 22 krajów. **Liczba studentów uczestniczących w wymianie nieustannie rośnie** (128 studentów przyjeżdżających i 169 studentów wyjeżdżających w roku 2015/2016), a **wskaźnik uznawalności efektów kształcenia uzyskanych zagranicą jest najwyższy wśród polskich uczelni medycznych** uczestniczących w programie Erasmus+ (85% w przypadku studentów wyjeżdżających na studia oraz 89% na praktyki). Uczelnia jest wysoko oceniana przez studentów przyjeżdżających, a **96% studentów wyjeżdżających wyraża wysoką satysfakcję z wyjazdu oraz deklaruje wysoki przyrost kompetencji**. Potwierdzeniem wysokiej jakości mobilności studentów i pracowników w programie Erasmus+ jest zwycięstwo uczelnianego projektu w konkursie **EDUinspiracje 2016** w kategorii szkolnictwo wyższe. Istotnym elementem umiędzynarodowienia jest również szeroka oferta edukacyjna skierowana do studentów zagranicznych. Na **English Division** II Wydziału Lekarskiego i Wydziału Lekarsko-Dentystycznego studiuje już ponad 700 obcokrajowców. W odpowiedzi na wyzwania wynikające z internacjonalizacji, Uczelnia zainicjowała i koordynowała międzynarodowy projekt „SUPP: **Adaptacja kulturowa, integracja i wsparcie psychospołeczne dla studentów zagranicznych**”, którego realizacja zakończyła się sukcesem pod koniec 2015/2016 r.

Drugim zagadnieniem, na którym koncentrowały się prace Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w roku 2015/2016 były **zasady i metody oceny efektów kształcenia**, w tym egzaminowania studentów WUM. Udało się wypracować procedury dla różnych form egzaminów przeprowadzanych na Uczelni, jak również zainicjować projekt „**Wdrożenie e-usług do obsługi procesów związanych z edukacją i egzaminowaniem w WUM**” (dofinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020). Projekt zakłada rozwój uczelnianej infrastruktury IT, zaprojektowanie i wdrożenie uczelnianego, dedykowanego potrzebom naszych studentów i nauczycieli, systemu egzaminowania elektronicznego oraz stworzenie bazy multimedialnych pytań testowych.

Wysoki poziom jakości kształcenia na WUM potwierdzają liczne **wyróżnienia** przyznane Uczelni oraz członkom społeczności akademickiej w roku 2015/2016. Kierunek lekarsko-dentystyczny prowadzony na Wydziale Lekarsko-Dentystycznym uzyskał pozytywną ocenę programową Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W Rankingu Szkół Wyższych „Perspektywy” WUM zajął **1 miejsce wśród uniwersytetów o profilu medycznym** (w rankingu ogólnym oraz w grupach kryteriów „**prestż**” i „**warunki kształcenia**”) oraz wysokie 8 miejsce wśród wszystkich uczelni wyższych w Polsce (miejsce 6 pod względem warunków kształcenia). Wydziały WUM znalazły się na pierwszych miejscach w rankingach kierunków medycznych (lekarskich, dentystycznych, farmacja oraz pielęgniarstwo i położnictwo). Ponadto, Uczelnia otrzymała, już po raz dziewiąty, tytuł Uczelni chroniącej własność intelektualną (certyfikat „Uberrima Fide”). Wyjątkowo cieszy także fakt, że od kilku lat WUM znajduje się w gronie laureatów konkursu organizowanego przez Zarząd Krajowej Reprezentacji Doktorantów i Fundację Edukacyjną Perspektywy na **Najbardziej Prodoktorancką Uczelnię PRODOK** (w 2015 r. otrzymał wyróżnienie dla najbardziej prodoktoranckiej Uczelni medycznej w Polsce, w 2015 i 2016 r. zajął 7 miejsce w rankingu ogólnym).

Wysoka jakość i efektywność kształcenia na WUM znajduje potwierdzenie w **bardzo dobrych wynikach egzaminów państwowych zdawanych przez naszych absolwentów** – w 2015 roku podczas wrześniowej sesji Lekarskiego Egzaminu Końcowego wśród zdających, którzy ukończyli studia w ciągu 2 ostatnich lat, absolwenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego osiągnęli najlepszy rezultat, uzyskując średnią 138,78 p. W gronie lekarzy, którzy przystąpili do egzaminu po raz pierwszy, absolwenci WUM, otrzymując średnią 134,60 p., zajęli drugie miejsce i ustąpili najlepszym tylko o 0,8 p. Ogólnopolskie dane dotyczące losów zawodowych absolwentów, wyniki ankiet przeprowadzanych wśród pracodawców oraz wyniki rankingu Perspektywy potwierdzają, że **absolwenci WUM są cenieni przez pracodawców** (1 miejsce w Polsce wśród uniwersytetów o profilu medycznym, 8 w rankingu ogólnym).

W raporcie omówiono wybrane aspekty jakości kształcenia w WUM w roku akademickim 2015/2016.

2 | Projekt SUPP: wsparcie psychospołeczne dla studentów zagranicznych

W roku akademickim 2015/2016 Uczelnia zrealizowała międzynarodowy projekt „Adaptacja kulturowa, integracja i wsparcie psychospołeczne dla studentów zagranicznych” (SUPP) współfinansowany z Funduszy Norweskich i EOG. Celem projektu było podniesienie jakości i efektów kształcenia studentów zagranicznych WUM poprzez zapewnienie im wsparcia psychospołecznego i ułatwienie integracji ze środowiskiem lokalnym, głównie akademickim

Projekt „Adaptacja Kulturowa, Integracja i Wsparcie Psychospołeczne dla Studentów Zagranicznych (SUPP)” był pierwszą tego typu inicjatywą projektową realizowaną na polskiej uczelni. Jego podstawowym celem było stworzenie kompleksowego programu ułatwiającego zagranicznym studentom wczesną integrację ze społecznością akademicką i lokalną oraz wspierającego ich w pokonywaniu wyzwań związanych ze studiowaniem za granicą.

SUPP był realizowany od stycznia 2015 r. do maja 2016 r. we współpracy z **Norweskim Uniwersytetem Nauki i Technologii w Trondheim**, w ramach grantu otrzymanego w konkursie „Rozwój Polskich Uczelni” finansowanego ze środków funduszy norweskich (www.norwaygrants.org) oraz środków krajowych. Jego inicjatorką i koordynatorką była **dr Magdalena Łazarewicz** z Zakładu Psychologii Medycznej II Wydziału Lekarskiego. W działania projektowe włączyła się nie tylko grupa docelowa SUPP, tj. studenci zagraniczni Uczelni oraz pracująca z nimi kadra naukowo-dydaktyczna i administracyjna (Dział Współpracy z Zagranicą, Dziekanaty English Division, etc.), ale także cała społeczność akademicka WUM. Przygotowanie i realizację projektu wsparło uczelniane Biuro Zarządzania Jakością Kształcenia. Więcej informacji o projekcie, w tym [film promujący](http://supp.wum.edu.pl) całą inicjatywę: <http://supp.wum.edu.pl>.

SUPP powstał w odpowiedzi na potrzeby sygnalizowane przez studentów zagranicznych WUM oraz wyzwania stojące przed szkolnictwem wyższym (związane z internacjonalizacją, rosnącym zróżnicowaniem populacji studentów, kształceniem zorientowanym na studenta)

Projekt SUPP powstał w odpowiedzi na potrzeby i sugestie zgłaszane przez studentów z zagranicy studiujących na WUM (w ankietach, poprzez skrzynkę jakości oraz przedstawicieli w Samorządzie Studentów). Odpowiadał na nowe wyzwania stawiane przed szkolnictwem wyższym, wynikające z internacjonalizacji, rosnącego zróżnicowania populacji studentów, czy nowego modelu kształcenia zorientowanego na studenta. Do sprostania tym wyzwaniom wiele polskich uczelni wyższych, w tym WUM, nie jest w pełni przygotowanych. W szczególności dostrzegane są braki w zakresie **wsparcia psychospołecznego dla studentów i kompetencji kulturowych studentów i pracowników** uczelni. Ma to znaczący wpływ na akademickie osiągnięcia studentów oraz ich ogólny dobrostan.

Badania przeprowadzone przed 2015 r. na WUM wskazywały na znaczącą potrzebę takich rozwiązań. Problem słabej integracji studentów zagranicznych ze środowiskiem lokalnym, ich przygotowania do

studiów w Polsce i niedostatek umiejętności międzykulturowych studentów i kadry (przy braku szkoleń w tym zakresie), został podkreślony m.in. w ramach oceny umiędzynarodowienia WUM w projekcie International Medical School (IMS) 2020. Analiza form wsparcia studentów Uczelni z 2011 r. zidentyfikowała brak pomocy psychologicznej i przestrzeni do integracji między zajęciami, jako obszary wymagające poprawy. Na taką potrzebę wskazują także obserwacje kliniczne z pracy w ramach Poradni Psychologicznej dla Studentów English Division, działającej przy Zakładzie Psychologii Medycznej WUM od stycznia 2014 roku. Doniesienia z wielu krajów wskazują ponadto na alarmująco wysoki poziom poczucia osamotnienia wśród studentów (od 20% w krajach stawianych w kontekście wsparcia za wzór np. Norwegia, do 80% w krajach gdzie brak jest jakichkolwiek działań wspierających np. Turcja).

W ramach projektu dokonano dodatkowej analizy wsparcia (m.in. informacyjnego, w adaptacji kulturowej i integracji, emocjonalnego, dydaktycznego, socjalnego i finansowego) oferowanego studentom zagranicznym WUM, w tym przeprowadzono [ankiety](#), w której wzięło udział 221 respondentów. [Pełen raport](#) jest dostępny na stronie projektu.

Analiza wykazała, że pomimo rozbudowanej struktury sieci wsparcia dla studentów zagranicznych, dostrzegalny jest brak koordynacji i wspólnej strategii działania podmiotów zaangażowanych (Biura Współpracy z Zagranicą, Dziekanatów, Studium Języków Obcych, Opiekunów Roku, Uniwersyteckiej Poradni Psychologicznej, Męża Zaufania, Samorządu Studentów Oddziału Nauczania w Języku Angielskim i innych organizacji studenckich), a co za tym idzie istnieje ryzyko nakładania się i braku wymiany informacji w sprawie rodzajów wsparcia, które nie są realizowane. Ponadto zwrócono uwagę na liczbę pracowników zaangażowanych w pracę ze studentami zagranicznymi, która ze względu na rosnące umiędzynarodowienie i zaangażowanie w programy wymiany studentów, wydaje się być niewystarczająca, by zapewnić niezbędne wsparcie na najwyższym poziomie dla studentów zagranicznych WUM. W odniesieniu do wsparcia informacyjnego, podkreślono m.in. że na stronie internetowej WUM nie brakuje potrzebnych informacji, ale informacje te nie są przedstawione w sposób przyjazny dla użytkownika, jak również zwrócono uwagę na konieczność stworzenia i prowadzenia oficjalnego, profesjonalnego profilu Uczelni w mediach społecznościowych. W kwestii wsparcia w zakresie adaptacji (dni adaptacyjne, imprezy integracyjne, program wsparcia rówieśniczego etc.), dostrzeżono liczne, głównie studenckie inicjatywy w tym zakresie, ale zasygnalizowano brak koordynacji, ogólnego planu wszystkich realizowanych wydarzeń oraz nadzoru ze strony pracowników Uczelni. Przegląd wsparcia emocjonalnego dostępnego dla studentów zagranicznych WUM wskazał m.in. na ich ograniczony dostęp do uczelnianej poradni psychologicznej, w tym na brak pomieszczeń do prowadzenia terapii. W ocenie infrastruktury, na pierwszy plan wysuwał się brak wspólnego pomieszczenia rekreacyjno-integracyjnego dla studentów.

W ramach projektu udało się stworzyć kompleksowy program adaptacji kulturowej i wsparcia psychospołecznego dla studentów zagranicznych. Zebrano dobre praktyki w tym zakresie stosowane na wiodących światowych uczelniach, opracowano profesjonalne e-materiały służące lepszej integracji studentów oraz samopomocowe (dla studentów wymagających specjalistycznej pomocy). Na WUM uruchomiono profesjonalne dni adaptacyjne, przestrzeń integracyjną dla studentów i poradnię psychologiczną, jak również przeprowadzono szkolenia podnoszące kompetencje kadry w zakresie rozumienia różnic międzykulturowych i udzielania profesjonalnego wsparcia studentom zagranicznym

W ramach projektu stworzono kompleksowy program adaptacji kulturowej i wsparcia psychospołecznego, który pozwoli na poprawę dobrostanu studentów zagranicznych, ich jakości życia i funkcjonowania na Uczelni oraz w społeczności lokalnej. Udało się m.in.:

- dokonać gruntownego przeglądu rodzajów profesjonalnego wsparcia oferowanego studentom zagranicznym na wybranych, wiodących uczelniach wyższych ([pełen raport](#));
- zebrać, w postaci informatora, „[Dobre Praktyki w Zakresie Adaptacji Kulturowej, Integracji i Wsparcia Psychospołecznego dla Studentów Zagranicznych](#)”, w tym wskazówki i pomysły dla zainteresowanych wprowadzeniem usprawnień w tym zakresie w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- wypracować metody prewencji wystąpienia problemów psychologicznych wśród studentów zagranicznych (poprzez program e-learningowy i profesjonalne dni adaptacyjne podnoszące poziom kontroli i poczucie bezpieczeństwa);
- stworzyć odpowiednią infrastrukturę i przestrzeń dla integracji studentów, dialogu i wzajemnego poznawania odmienności, w tym uruchomić [pokój integracyjny dla studentów](#) zagranicznych;

- zapewnić warunki udzielania wsparcia studentom wymagającym specjalistycznej pomocy (uruchomiono poradnię dla studentów zagranicznych oraz opracowano łatwo dostępne, profesjonalne materiały samopomocowe);
- przeszkolić nauczycieli i kadre administracyjną uczelni w zakresie kompetencji kulturowych oraz profesjonalnego wsparcia studentów z zagranicy.

SUPP w istotny i przełomowy sposób przyczynił się do budowania lepiej zintegrowanej międzykulturowej i międzynarodowej społeczności akademickiej Uczelni oraz wskazał kierunki dalszego rozwoju w zakresie wsparcia psychospołecznego studentów. Rozwiązania wypracowane w projekcie służą nie tylko Uczelni, ale mogą być wykorzystane jako wzorzec przez inne uczelnie wyższe, nastawione na wzrost umiędzynarodowienia

Cultural Adaptation, Integration and Psychosocial Support for International Students
Adaptacja Kulturowa, Integracja i Wsparcie Psychospołeczne dla Studentów Zagranicznych

Project supported by Norway Grants and co-financed by the Polish funds / Projekt finansowany ze środków funduszy norweskich oraz środków krajowych

3 | Jakość kształcenia w opinii studentów

W ramach Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia WUM, regularnie przeprowadzane są badania opinii studentów. Podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi w badaniu są coroczne ankiety pozwalające zaangażować szerokie grono studentów WUM w proces doskonalenia jakości kształcenia, w tym:

- [Studencka ankieta oceny zajęć i nauczycieli akademickich \(AOZINA\)](#),
- [Studencka ankieta oceny praktyk \(AOP\)](#),
- [Studencka ankieta oceny warunków studiowania \(AOWS\)](#).

Ankiety są anonimowe, dostępne w Wirtualnym Dziekanacie (ssl.wum.edu.pl) i przeprowadzane zgodnie z [procedurą badania opinii studentów WUM](#) wprowadzoną Zarządzeniem nr 92/2014 Rektora.

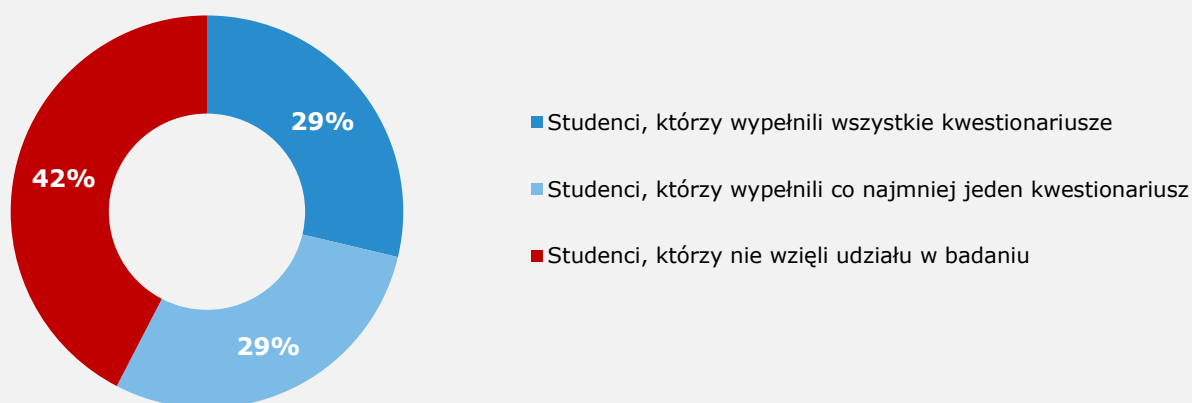
Kompleksowe, ogólnouczelniane raporty z wyników ankiet zostały rozesłane do członków społeczności akademickiej, są również dostępne na wirtualnej Platformie Q i w uczelnianym intranecie. W niniejszym rozdziale zaprezentowano najistotniejsze informacje i wnioski wynikające z badania w roku 2015/2016.

3.1 | Studencka ankieta oceny zajęć i nauczycieli

W roku akademickim 2015/2016 nastąpił wzrost liczby respondentów ankiety studenckiej. W badaniu wzięło udział 58% studentów WUM (w porównaniu z 53% w ubiegłym roku)

W roku akademickim 2015/2016 nastąpił wzrost liczby uczestników badania w stosunku do ubiegłego roku. W ankiecie wzięło udział **5354 studentów** WUM, co stanowi blisko **58%** wszystkich uprawnionych, w porównaniu z 53% w roku 2014/2015, 57% w roku 2013/2014, 64% w roku 2012/2013, 55% w roku 2011/2012 i jedynie 5% w roku 2010/2011. Na każdym wydziale poziom uczestnictwa utrzymał się na wysokim, co najmniej 50% poziomie. Największy odsetek studentów wziął udział w ankiecie na I Wydziale Lekarskim (69%, tak jak w poprzedniej edycji badania) oraz na Wydziale Lekarsko-Dentystycznym (63%, tak jak w poprzedniej edycji badania). Respondenci wypełnili 67087 kwestionariuszy przedmiotu.

Odsetek studentów WUM, którzy wzięli udział w ankiecie 2015/2016

Rysunek 1: Odsetek studentów, którzy wzięli udział w AOZINA

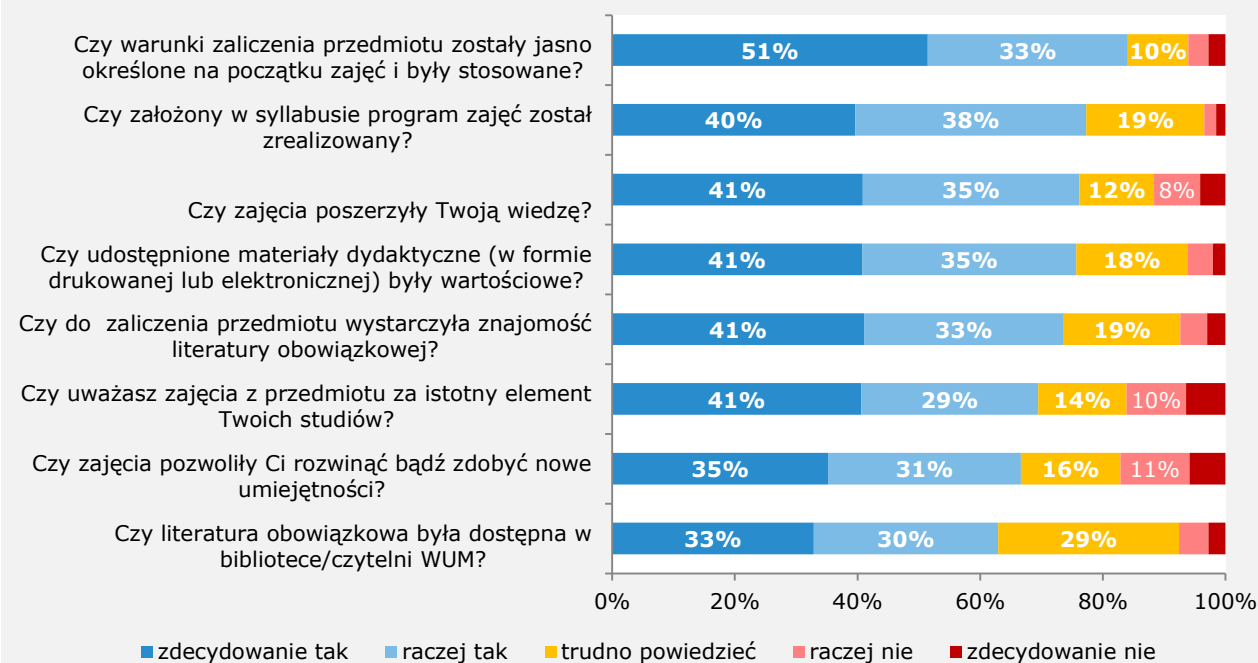
W stosunku do poprzednich lat, średnie oceny zajęć i nauczycieli akademickich (w skali Uczelni) uległy poprawie lub utrzymały się na tym samym poziomie. Prawidłowość ta dotyczy wszystkich pytań ankietowych.

Średnia ocena zajęć dydaktycznych realizowanych na WUM w roku akademickim 2015/2016 wyniosła 4,0 (w skali 1-5) i jest wyższa od ocen z poprzednich edycji badania. Podobnie jak w ubiegłych latach, studenci najwyżej ocenili przejrzystość warunków zaliczania przedmiotów, a stosunkowo najmniej respondentów zgodziło się z opinią, że literatura obowiązkowa była dostępna w bibliotece/czytelnii WUM

Średnia ocena zajęć dydaktycznych realizowanych na WUM w roku akademickim 2015/2016 wyniosła 4,0 (w skali 1-5; w porównaniu z 3,96 w roku 2014/2015 i 3,92 w roku 2013/2014). Analogicznie do lat ubiegłych, studenci najwyżej ocenili przejrzystość warunków zaliczania przedmiotów, a stosunkowo najmniej respondentów zgodziło się z opinią, że literatura obowiązkowa była dostępna w bibliotece i/lub czytelni WUM. Podobnie jak w poprzednich edycjach badania:

- 76% studentów WUM jest zdania, że zajęcia, w których brali udział poszerzyły ich wiedzę,
- 2/3 respondentów stwierdziło, że zajęcia pozwoliły im rozwinąć, bądź zdobyć nowe umiejętności,
- zdaniem 84% uczestników badania warunki zaliczenia przedmiotu zostały jasno określone na początku zajęć i były stosowane,
- w opinii 78% respondentów założony w sylabusie program zajęć został zrealizowany, a blisko co piąty student WUM (19%) nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie,
- większość uczestników badania (74%) zgodziła się z opinią, że znajomość literatury obowiązkowej wystarczyła do zaliczenia przedmiotu,
- jedynie 63% badanych odpowiedziało, że literatura obowiązkowa jest dostępna w uczelnianej bibliotece/czytelni,
- 76% studentów, którzy wzięli udział w badaniu pozytywnie oceniło jakość udostępnionych materiałów dydaktycznych (w formie drukowanej lub elektronicznej)
- 70% wszystkich badanych podzieliło opinię, że zajęcia, w których brali udział były istotnym elementem ich studiów
- odpowiedzi na pytanie o zbędne powtórzenia treści podczas zajęć były zróżnicowane w zależności od Wydziału. Średnio, w skali całej Uczelni twierdząco odpowiedziało na to pytanie jedynie 4% uczestników badania.

Ocena zajęć dydaktycznych prowadzonych na WUM

Rysunek 2: Średnie wyniki oceny zajęć dydaktycznych

Większość respondentów (87%) potwierdziła, że podczas zajęć klinicznych zapewniono im kontakt z pacjentem, ale aż 23% odpowiedziało, że nie umożliwiono im udziału w procedurach medycznych. W opinii zdecydowanej większości respondentów, podczas zajęć praktycznych zapewniono studentom odpowiednie pomoce dydaktyczne, tj. preparaty, narzędzia, urządzenia itp. (90% twierdzących odpowiedzi) oraz stosowano niezbędne środki ochrony (96%).

Kadra każdego z Wydziałów została oceniona powyżej 4. Najlepsze wyniki uzyskali nauczyciele Wydziału Lekarsko-Dentystycznego. Średnie oceny na poszczególnych Wydziałach są do siebie bardzo zbliżone

Średnia ocena nauczycieli akademickich dla całej Uczelni uległa nieznacznej poprawie w stosunku do ubiegłych lat i wyniosła 4,33 (z pytań 1-9) oraz 4,29 (dla pytania 10), w porównaniu z 4,30 i 4,24 w roku 2014/2015 oraz 4,27 i 4,21 w roku 2013/2014). Najwyższą, w skali Uczelni, średnią ocenę (z dziewięciu pytań ankietowych odnoszących się do poszczególnych aspektów pracy dydaktycznej) uzyskała kadra Wydziału Lekarsko-Dentystycznego (średnia 4,39). Biorąc pod uwagę odpowiedzi studentów na ostatnie, 10 pytanie ankietowe (*jak ogólnie ocenilibyś/abyś danego nauczyciela w pięciopunktowej skali?*) najwyższe noty uzyskali także nauczyciele tego Wydziału (średnia 4,34). Rok wcześniej najwyżżej oceniono nauczycieli Wydziału Farmaceutycznego, którzy w tym roku zajęli ostatnie miejsce w Uczelni (ex aequo z WNoZ). Należy jednak podkreślić, że podobnie jak w ubiegłorocznej edycji badania, ogólne, średnie oceny nauczycieli poszczególnych Wydziałów są do siebie bardzo zbliżone.

Identycznie jak w ubiegłych latach, najwyżżej oceniono przygotowanie nauczycieli do zajęć, a najniżej umiejętność zainteresowania studentów tematyką zajęć oraz zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach

Identycznie jak w ubiegłych latach, studenci najwyżżej ocenili przygotowanie nauczycieli do zajęć (średnia ocena 4,57 na skali 1-5). Stosunkowo wysokie oceny uzyskał również stosunek prowadzących do studentów (odnoszenie się do studentów z szacunkiem). Najniżej oceniono umiejętność zainteresowania studentów tematyką zajęć oraz zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach.

Średnie oceny poszczególnych aspektów pracy nauczycieli akademickich

Rysunek 3: Średnie oceny każdego z ocenianych aspektów pracy nauczycieli akademickich WUM (w skali od 1 do 5)

W skali całej Uczelni, najwyższe średnie, ogólne oceny¹, przy spełnieniu kryterium uzyskania minimum 50 ocen, uzyskali pracownicy następujących jednostek:

- **Zakład Medycyny Genomowej (I WL):** ocena ogólna **4,88**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 66 kwestionariuszach)
- **Klinika Gastroenterologii i Żywienia Dzieci (I WL):** ocena ogólna **4,84**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 182 kwestionariuszach)
- **Klinika Kardiologii (II WL):** ocena ogólna **4,84**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 102 kwestionariuszach)
- **Klinika Neurologii Dziecięcej (WLD):** ocena ogólna **4,82**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 117 kwestionariuszach)
- **Klinika Pneumonologii i Alergologii Wieku Dziecięcego (I WL):** ocena ogólna **4,79**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 256 kwestionariuszach)

Najniższe średnie oceny uzyskali pracownicy następujących jednostek:

¹ na podstawie odpowiedzi na pytanie 10, o ogólną ocenę nauczyciela

- **Zakład Biochemii** (II WL): ocena ogólna **3,37**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 325 kwestionariuszach)
- **Zakład Opieki Zdrowotnej** (I WL)²: – ocena ogólna **3,40**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 305 kwestionariuszach)
- **I Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej i Naczyniowej** (II WL) – ocena ogólna **3,65**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 192 kwestionariuszach)
- **Klinika Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby** (I WL): ocena ogólna **3,74**
(wyliczona na podstawie ocen zawartych w 161 kwestionariuszach)

Studenci zgłosili ponad 16 600 uwag opisowych. W komentarzach dotyczących nauczycieli akademickich dominowały komentarze pozytywne

W roku 2015/2016 studenci zgłosili ponad 16600 komentarzy dotyczących zajęć i nauczycieli. Wśród komentarzy dotyczących kadry dominują komentarze pozytywne (69% wszystkich uwag).

W uwagach krytycznych na temat zajęć studenci, podobnie jak w ubiegłych latach, zwracali uwagę na:

- niespójną konstrukcję programu kształcenia, w tym planu studiów,
- nieodpowiedni sposób prowadzenia zajęć,
- słabe przygotowanie oraz organizację zajęć,
- słabą organizację i sposób prowadzenia zajęć klinicznych,
- niejasne, niekonsekwentnie stosowane i/lub niejednolite zasady oceniania studentów,
- napiętą atmosferę podczas zajęć, niewłaściwe podejście do studentów i wykonywanej pracy,
- nieodpowiednie warunki prowadzenia zajęć,
- niską jakość i dostępność materiałów i pomocy dydaktycznych, w tym literatury przedmiotu.

W uwagach krytycznych na temat nauczycieli studenci, podobnie jak w ubiegłych latach, wskazywali na:

- niskie kompetencje merytoryczne niektórych nauczycieli (przejawiające się np. w prezentowaniu nieprzydatnej, błędnej, i/lub nieaktualnej wiedzy, kwestionowaniu obowiązującej wiedzy itp.),
- niedostateczne przygotowanie i umiejętności dydaktyczne nauczycieli (w tym „czytanie slajdów”),
- słabe zainteresowanie nauczycieli prowadzonymi zajęciami i/lub wychodzenie podczas zajęć,
- niepunktualność i/lub nieobecność nauczycieli na zajęciach,
- ocenianie studentów według niejasnych, niesprawiedliwych kryteriów i zasad,
- niską kulturę osobistą, brak szacunku do studentów, pacjentów, arogancję, używanie wulgaryzmów,
- dyskryminowanie studentów,
- próby narzucania swoich poglądów politycznych, światopoglądu
- mówienie na zajęciach o swoich prywatnych sprawach.

W roku akademickim 2015/2016 podjęte zostały działania doskonalące w odpowiedzi na problemy zgłoszone w poprzednich edycjach ankiety

W roku 2015/2016 wyniki studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli zostały wykorzystane m.in.:

- jako jeden z elementów okresowej oceny nauczycieli akademickich,
- jako jedno z kryteriów przy przyznawaniu stypendiów doktoranckich,
- do wyłonienia i nagrodzenia najlepszych nauczycieli,
- do wskazania zajęć podlegających hospitacjom (patrz: [procedura](#) hospitacji zajęć dydaktycznych),
- do zaplanowania szkoleń doskonalących z zakresu dydaktyki,
- do zmian w programach kształcenia,
- do identyfikacji mocnych i słabych stron procesu kształcenia,

Na podstawie opinii studentów podjęte zostały również inne działania, zarówno na poziomie uczelnianym (np. zwołanie Komisji Dyscyplinarnej dot. nauczycieli, którzy w opinii studentów postępowali nieetycznie, niezgodnie z regulaminem), jak i wydziałowym (np. zorganizowanie spotkania z kierownikami jednostek w celu przedyskutowania wyników ankiety). W wielu jednostkach kierownicy omawiają z pracownikami wyniki ankiety, podejmują stosowne działania doskonalące i wprowadzają w życie sugestie studentów.

² Z dniem 1 października 2016 r. Zakład Opieki Zdrowotnej został połączony z Zakładem Medycyny Zapobiegawczej i Higieny w Zakład Medycy Społecznej i Zdrowia Publicznego I WL.

3.2 | Studencka ankieta oceny praktyk

W roku akademickim 2015/2016 przeprowadzona została trzecia edycja studenckiej ankiety oceny praktyk, w której wzięło udział 2468 studentów WUM. Zdecydowana większość respondentów oceniła odbyte praktyki dobrze lub bardzo dobrze

W roku akademickim 2015/2016 przeprowadzona została trzecia edycja ogólnouczelnianej, studenckiej ankiety oceny praktyk, w której wzięło udział 2468 studentów WUM. Ponad 50% respondentów stanowili studenci Wydziału Nauki o Zdrowiu. Ankietę najliczniej wypełnili studenci kierunku Lekarskiego I WL (ponad 32% wszystkich ankiet) i Pielęgniarstwa (blisko 26% ankiet). Studenci kierunków Audiofonologia, Elektroradiologia, Lekarski II oraz studenci Zdrowia Publicznego nie wzięli udziału w badaniu.

Wyniki ankiety są zbliżone do wyników z poprzednich edycji badania. Średnie oceny pozostały na tym samym poziomie lub uległy poprawie. Wyjątek stanowi **narastający problem ze znalezieniem miejsca odbywania praktyk**. W roku 2015/2016, 18% badanych (w porównaniu z 9% rok wcześniej) zgłosiło ten problem.

Podobnie, jak w poprzednich latach, 98% badanych oceniło praktyki odbyte w Polsce, najczęściej w szpitalach (76%) lub przychodniach (12%).

Zdecydowana większość respondentów (73%) oceniła odbyte praktyki dobrze lub bardzo dobrze. Ogólna ocena praktyk realizowanych przez studentów WUM to czwórka (**średnia 4,12** w skali 1-5). Najwyższą ocenę uzyskały praktyki na kierunku Ratownictwo Medyczne (4,47).

W opinii zdecydowanej większości badanych, praktyki **odpowiadały oczekiwaniom studentów** (86% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”), **odbywały się zgodnie z założonym programem** (90%) oraz **ułatwiły studentom przygotowanie do zawodu** (89%).

Na szczególną uwagę zasługują opinie studentów dotyczące **niedostatecznego nadzoru merytorycznego praktyk**. Sytuacja w tej kwestii nie uległa zmianie od poprzednich edycji badania. Podobnie, jak w ubiegłych latach, co dziesiąty respondent twierdzi, że podczas praktyk nie uzyskał pomocy ze strony opiekuna praktyk.

Studenci, którzy wzięli udział w badaniu zgłosili blisko 250 wypowiedzi opisowych, z czego większość (79%) to opinie studentów IWL i WNoZ.

Pozytywne komentarze studentów dotyczyły mocnych stron praktyk, w tym pomocnego, otwartego na studentów personelu, który chętnie dzieli się swoją wiedzą ze studentami oraz daje im możliwość rozwoju i zdobycia nowych umiejętności praktycznych.

W swoich wypowiedziach krytycznych studenci zwracali m.in. uwagę na:

- trudności związane ze znalezieniem miejsca praktyk (w szczególności problem ten podkreślali studenci Ratownictwa medycznego),
- konieczność płacenia za możliwość odbycia praktyk w niektórych instytucjach,
- niezgodność praktyk z założonym programem praktyk/studiów, w tym wykonywanie zadań bez posiadania podstawowej wiedzy teoretycznej oraz trudności w dostępie do objętych programem procedur medycznych,
- nieefektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na praktyki i/lub zbyt duży wymiar godzin na realizację praktyk w dotychczasowej formie,
- małą dostępność dla studentów opiekunów praktyk i personelu w miejscu odbywania praktyk, w tym niejasne określenie zakresu odpowiedzialności opiekunów praktyk, słabe zaangażowanie i/lub niewłaściwe podejście personelu do studentów, brak czasu opiekunów/personelu na zajęcie się studentami.

3.3 | Studencka ankieta oceny warunków studiowania

W 2015/2016 r. po raz trzeci zebrane zostały opinie studentów na temat jakości warunków studiowania i form wsparcia studentów na WUM (w tym zajęć adaptacyjnych, pracy dziekanatów, Działu Obsługi Studentów i sekretariatów jednostek dydaktycznych, infrastruktury, biblioteki, organizacji studenckich, Wirtualnego Dziekanatu, stron www i informacji dla studentów oraz akademików). W badaniu wzięło udział 27% studentów WUM

W 2015/2016 r., po raz trzeci zebrane zostały opinie studentów na temat jakości warunków studiowania i form wsparcia studentów na WUM. Podobnie jak w poprzednich latach, w badaniu wzięło udział blisko 27% studentów. Najliczniejszą grupę respondentów ponownie stanowili studenci I WL i WNoZ, a największe zainteresowanie wśród studentów wywołał blok pytań dotyczący pracy dziekanatów.

W stosunku do poprzednich edycji badania, ocena wszystkich aspektów **zajęć adaptacyjnych** uległa poprawie. W opinii większości respondentów (84%) zajęcia adaptacyjne zostały **dobrze zorganizowane**, miały odpowiednią formę (83%) i wartość merytoryczną (77%). Rosnący, ale wciąż niski odsetek badanych (65%) pozytywnie ocenia integracyjny charakter zajęć oraz jest zdania, że zajęcia pozwoliły im poznać zasady funkcjonowania studenta na WUM.

Średnia ocena przydatności **przysposobienia bibliotecznego** nieznacznie wzrosła i wyniosła **2,87** (w skali 1-5). Aż 41% studentów I roku negatywnie oceniło te zajęcia.

Około **72% studentów pozytywnie** (dobrze lub bardzo dobrze) **oceniło pracę dziekanatów**. Ogólna, średnia ocena dziekanatów wyniosła 4,00 (w skali 1-5), najlepiej oceniono dziekanat Wydziału Farmaceutycznego (4,42). Podobnie jak w poprzednich latach, najniżej ocenianym elementem pracy dziekanatów było dopasowanie godzin pracy dziekanatu do grafiku zajęć studentów, najwyżej – sprawność załatwiania spraw studenckich. Komentarze opisowe studentów najczęściej odnosiły się do niewłaściwego stosunku pracowników dziekanatu do studentów, ich niedostępności w godzinach pracy, udzielania studentom niespójnych, niekompletnych lub niejasnych informacji, trudności w komunikacji z dziekanatem drogą telefoniczną/mailową, czy kolejki oczekujących na załatwienie swoich spraw.

Podobnie jak we wcześniejszych edycjach, niespełna 45% badanych pozytywnie oceniło swój **plan zajęć** (średnia **3,28**). Najwięcej negatywnych komentarzy ponownie dotyczyło długich przerw pomiędzy zajęciami (tzw. okienek), nierównomiernego rozłożenia zajęć w tygodniu, zbyt późnego udostępniania planu i jego częstych zmian w trakcie trwania roku akademickiego.

Wirtualny Dziekanat uzyskał od studentów średnią ocenę **3,79** (w porównaniu z 3,87 w 2013/2014 r.), ale odsetek studentów zgłaszających problemy z użytkowaniem systemu znacząco zmalał w stosunku do lat ubiegłych. Krytyczne oceny ponownie dotyczyły m.in. trudności z dostępem do systemu (szczególnie w okresie zapisów na fakultety), małej przejrzystości i intuicyjności WD, wąskiego zakresu dostępnych informacji, nieaktualnych danych, czy niedostosowania systemu do urządzeń mobilnych. Najważniejszą funkcjonalnością, jakiej studenci oczekują od Wirtualnego Dziekanatu jest umieszczenie w nim planu zajęć oraz informacji o miejscu ich prowadzenia. Studenci postulują ponadto wprowadzenie e-indeksu, umieszczanie w WD materiałów dydaktycznych, czy wykorzystanie WD do generowania dokumentów, zaświadczeń z toku studiów.

Kolejny rok średnia ocena pracy **Działu Obsługi Studentów** (obecnie Biuro Spraw Studenckich) utrzymuje się na podobnym poziomie (**3,49**). Jedynie 43% respondentów pozytywnie oceniło stosunek pracowników działu do studentów. Krytyczne uwagi dotyczyły ponadto małej przejrzystości informacji przekazywanych studentom np. wytycznych w zakresie dokumentacji wymaganej do uzyskania świadczeń, wielokrotnego odsyłania studentów w celu uzupełnienia dokumentów, długich kolejek w okresach składania wniosków, czy godzin pracy działu.

Ocena pracy **sekretariatów jednostek dydaktycznych** nie uległa zmianie od ostatniego badania. Około 2/3 respondentów (66%) pozytywnie ocenia pracę sekretariatów (średnia ocena **3,84**). Trzeci rok z rzędu, najwyżej zostały ocenione jednostki prowadzące zajęcia ze studentami WF. Najniższe oceny wystawili sekretariatom studenci II WL. Krytyczne komentarze studentów ponownie odnosiły się do niewłaściwego stosunku pracowników sekretariatu do studentów, przepływu informacji i komunikacji na linii jednostka-studenci oraz organizacji pracy sekretariatów (w tym dostępności dla studentów).

Podobnie jak w ubiegłych latach, aż **40% studentów nie wie, kto jest opiekunem ich roku**. Informacja o opiekunach roku nadal nie jest powszechnie dostępna, a osoby pełniące tę funkcję nie zawsze angażują się w sprawy studenckie i wywiązują ze swoich obowiązków.

Kolejny rok **wzrasta odsetek pozytywnych ocen Centrum Biblioteczno-Informacyjnego WUM**. Studenci stosunkowo wysoko ocenili jakość i uprzejmość obsługi (84% i 79% pozytywnych odpowiedzi) oraz dostęp do komputerów (74%). W swoich wypowiedziach opisowych studenci sugerowali, jak stworzyć w CBI przestrzeń bardziej funkcjonalną, sprzyjającą nauce (za wzór stawiając biblioteki UW i SGH). Trzeci rok z rzędu zwracano uwagę na hałas panujący w czytelni (powodowany „dziurą w podłodze”, brakiem wykładzin i głośnym zachowaniem się osób przebywających w CBI), zbyt krótkie godziny otwarcia CBI, niewystarczającą ilość podstawowych podręczników, trudno dostępny i ubogi księgozbiór elektroniczny, obowiązujący system wypożyczeń, w tym zbyt późne informowanie studentów o przekroczeniu terminu wypożyczenia, konieczność korzystania z toreb foliowych, zbyt niską temperaturę oraz brak zaplecza socjalnego.

Maleje rola głównej strony internetowej WUM jako źródła informacji dla studentów (43% respondentów odwiedza ją rzadziej niż raz w miesiącu). Szukając informacji, studenci chętniej korzystają ze stron internetowych poszczególnych wydziałów. W opinii respondentów strona WUM jest mało intuicyjna, a informacje na niej umieszczone nie zawsze są przejrzyste, użyteczne, wyczerpujące i łatwe do znalezienia (przejrzystość, dostępność i użyteczność informacji oceniono na **trójkę z plusem**). Podobnie jak w poprzednich latach, najwyżej oceniono użyteczność zamieszczonych na stronie informacji dotyczących obowiązkowych praktyk, a najniżej informacji na temat stypendiów zagranicznych, grantów i kół naukowych. (UWAGA: w trakcie trwania badania strona internetowa WUM uległa zmianie. Nowa wersja została uruchomiona w styczniu 2016 r.).

Ponad połowa badanych (60%) wchodzi na **stronę www swojego Wydziału** co najmniej kilka razy w miesiącu, ale spada odsetek studentów korzystających z tego źródła informacji. Podobnie jak w poprzednich edycjach ankiety, jedynie 62% respondentów pozytywnie ocenia przejrzystość i dostępność znajdujących się tam informacji (średnie oceny **3,67**). Uczestnicy badania po raz kolejny podkreślają, że na stronach wydziałowych często brakuje podstawowych informacji dotyczących toku studiów (w tym programów i planów studiów, ogłoszeń dla studentów), a same strony są nieczytelne, mało intuicyjne, o przestarzałym szacie graficznej.

Z uczelnianej poczty elektronicznej korzysta niespełna co piąty student WUM, który wziął udział w badaniu (18%). W opinii respondentów, najsukcesowniejszym i najwygodniejszym kanałem przekazywania informacji związanych z tokiem studiów są maile przesyłane na skrzynki grupowe (50% wskazań, w porównaniu z 6% w roku 2013/2014). Na drugim miejscu wskazano portale społecznościowe (23% w porównaniu z 1% w roku 2013/2014).

Ponad połowa respondentów pozytywnie ocenia działalność Samorządu Studentów WUM (64% pozytywnych odpowiedzi) i **Samorządów Wydziałowych** (59%), co stanowi znaczący wzrost w stosunku do lat ubiegłych. Najlepiej postrzegana jest praca Samorządów II WL i WF. Krytyczne uwagi ponownie dotyczyły m.in. ograniczenia działalności samorządu do organizacji imprez i sprzedaży gadżetów, zwrócono także uwagę na kwestię przejrzystości finansów organizacji. Z drugiej strony, respondenci dziękowali Samorządowi m.in. za zakup puf do CBI i parking dla rowerów

Podobnie jak w ubiegłych latach, klub AZS WUM został pozytywnie oceniony przez nieco ponad połowę respondentów (53%). Średnia ocena działalności studenckich kół naukowych wzrosła w stosunku do lat ubiegłych i wyniosła 3.79 w skali 1-5. Działalność pozostałych **organizacji studenckich** (takich jak chór WUM, STN, Galen, IFMSA, EMSA) została oceniona stosunkowo wysoko (zazwyczaj powyżej 4).

Podobnie jak w ubiegłych latach, najwyżej ocenianym elementem **infrastruktury Uczelni** są warunki sanitarne oraz lokalowe (sale dydaktyczne). Jednocześnie, studenci uważają, że Uczelnia nie zapewnia im w wystarczającym stopniu miejsc do odpoczynku (np. w przerwie między zajęciami) oraz zaplecza socjalnego (stołówka, bufet) – te dwie cechy infrastruktury uzyskały najniższe oceny, niezależnie od ocenianego budynku. Oprócz rozbudowy zaplecza socjalnego, studenci postulowali poszerzenie infrastruktury rowerowej. Ponownie apelowano także o egzekwowanie zakazu palenia papierosów przy wejściach do budynków. Średnio, infrastruktura WUM została oceniona na **trójkę z plusem**. Pierwsze miejsce wśród ocenianych budynków zajęło Centrum Rehabilitacyjno-Sportowe (średnia 4,19).

4 | Jakość kształcenia w opinii studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej

W II edycji badania opinii studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej, wzięło udział 50% studentów wyjeżdżających/przyjeżdżających na WUM w roku 2015/2016

W roku 2015/2016, zgodnie z [Zarządzeniem nr 96/2014 Rektora WUM](#), przeprowadzono drugą edycję badania opinii studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej, na podstawie ankiet przeprowadzanych wśród:

- studentów WUM wyjeżdżających na studia za granicę,
- studentów WUM wyjeżdżających na praktyki za granicę,
- studentów z zagranicy przyjeżdżających na studia na WUM,
- studentów z zagranicy przyjeżdżających na praktyki na WUM.

W badaniu wzięło udział **50% studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej** w roku 2015/2016 (tj. 140 osób). Największe zaangażowanie odnotowano wśród studentów WUM wyjeżdżających na studia za granicę (77%).

STUDENCI WUM WYJEŹDŻAJĄCY NA STUDIA ZA GRANICĘ

Zdecydowana większość studentów WUM wyjeżdżających na studia za granicę poleciłaby wyjazd do uczelni przyjmującej innym studentom. W opinii większości, program kształcenia na WUM jest dostosowany do realizacji jego części za granicą, zarówno jeśli chodzi o organizację studiów, jak i treści/efekty kształcenia. Bardzo wysoko (na 4+) oceniono wsparcie uzyskane ze strony Uczelni, w tym Działu Współpracy z Zagranicą, ale jednocześnie zgłoszono liczne propozycje poprawy warunków umiędzynarodowienia, w tym postulat bardziej przejrzystych informacji na temat zasad aplikowania i udziału w programach wymiany międzynarodowej

W ankiecie wzięło udział **77% studentów** WUM, którzy w roku 2015/2016 wyjechali na studia za granicę (75 osób). **Zdecydowana większość** z nich **poleciłaby wyjazd do uczelni przyjmującej** innym studentom WUM.

Studenci, którzy wzięli udział w ankiecie najczęściej mieli zajęcia w języku angielskim lub niemieckim. Ponad 85% respondentów (64 z 75 osób) odbywało w uczelni przyjmującej zajęcia kliniczne.

Jako najważniejszy **motyw wyboru uczelni przyjmującej**, studenci WUM wyjeżdżający na studia za granicę wskazali możliwość praktycznej nauki języka obcego (96% osób uznało tę kwestię za ważną lub bardzo ważną). Dla 88% respondentów ważnym lub bardzo ważnym motywem wyjazdu była możliwość realizacji zajęć w języku obcym, a dla 84% możliwość doświadczenia nowych sposobów uczenia się i nauczania. Przy wyborze uczelni zagranicznej, studenci najrzadziej brali pod uwagę możliwość uczestnictwa w pracach naukowo-badawczych.

Zdecydowana większość studentów WUM, którzy wzięli udział w badaniu, wysoko oceniła dostępność i przydatność informacji o studiach za granicą (średnia powyżej 4 w skali 1-5). Bardzo wysoko (na czwórkę z plusem) oceniono wsparcie uzyskane ze strony uczelnianego Działu Współpracy z Zagranicą, zarówno przed wyjazdem za granicę, jak i w trakcie pobytu oraz po powrocie z wymiany. W opinii większości studentów, program kształcenia na WUM jest dostosowany do realizacji jego części za granicą, zarówno jeśli chodzi o organizację studiów, jak i treści oraz efekty kształcenia. Wśród uwag krytycznych i propozycji poprawy **warunków umiędzynarodowienia WUM**, studenci postulowali o:

- poszerzenie oferty wyjazdów na studia i praktyki za granicę, dla studentów wszystkich kierunków;
- bardziej przejrzyste informacje dotyczące zasad aplikowania i udziału w programach wymiany międzynarodowej (najlepiej przekazywane studentom na samym początku studiów w WUM);
- udostępnienie studentom szerszych informacji o warunkach studiowania w danym kraju/uczelni przed wyborem uczelni (w tym udostępnienie wyników ankiet, organizowanie spotkań/wymiany informacji z innymi uczestnikami wymiany, studentami, którzy wcześniej studiowali na danej uczelni);

- sprawniejszą komunikację (w szczególności mailową) z DWZ i jednostkami naukowo-dydaktycznymi WUM, jak również pomiędzy DWZ a Dziekanatami;
- zaliczanie egzaminów na uczelni przyjmującej i uznawanie ocen z przedmiotów zrealizowanych za granicą;
- wypłacanie grantu w terminie, zwiększenie wysokości grantu, dofinansowanie wyjazdów zagranicę (np. na praktyki);
- organizację kursów językowych i komunikacji międzykulturowej (w szczególności dla osób wyjeżdżających za granicę);
- zapewnienie, że zajęcia odbywają się w języku określonym w umowie;
- wsparcie w znalezieniu zakwaterowania.

Ponad 3/4 respondentów jest zdania, że studia za granicą poszerzyły ich wiedzę w zakresie studiowanego kierunku. Wśród umiejętności i kompetencji, które najbardziej rozwinęły się podczas studiów za granicą, najczęściej wskazywano umiejętność znalezienia się w nowej sytuacji, umiejętność komunikacji (z członkami zespołu, studentami z innych krajów/kultur) oraz nawiązywania kontaktów i podtrzymywanie relacji. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała, że po pobycie na studiach za granicą jest bardziej otwarta na inne kultury i pewna siebie, jak również rozważa podjęcie pracy zawodowej za granicą (86%). Studenci ocenili jakość kształcenia na uczelni przyjmującej na 4, ale wskazali wiele zagranicznych dobrych praktyk (w tym metod kształcenia) do wprowadzenia na WUM. Niestety, ponad 1/3 respondentów na pytanie, czy po powrocie bardziej docenia WUM odpowiedziała negatywnie (!)

Jakość kształcenia w uczelni przyjmującej została oceniona na czwórkę. Studenci WUM najwyżej ocenili możliwość nawiązania kontaktu z innymi studentami z wymiany oraz stosunek nauczycieli do studentów. Aż 13% respondentów odpowiedziało, że zajęcia w których uczestniczyli za granicą odbywały się (całkowicie lub częściowo) w innym języku, niż ten określony w umowie (learning agreement). Co dziesiąta osoba studiująca za granicą poinformowała, że nie miała zajęć razem ze studentami lokalnymi. Zdaniem 3/4 uczestników badania, studenci z wymiany byli traktowani tak samo jak studenci lokalni (73% odpowiedzi twierdzących), w tym zasady zaliczania przedmiotów były dla obu grup identyczne (76% odpowiedzi twierdzących). Co dziesiąty respondent miał trudności z zaliczeniem przedmiotów na uczelni przyjmującej, głównie z uwagi na trudności językowe. Niemal co piąty student zaznaczył, że nie uzyskał wsparcia w nauce ze strony nauczycieli uczelni przyjmującej.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie **szczególnie ciekawych, innowacyjnych i/lub skutecznych sposobów nauczania w uczelni przyjmującej**. Jako dobre praktyki do wprowadzenia na WUM wymieniano:

- większy nacisk na rozwój umiejętności praktycznych, samodzielności i odpowiedzialności w podejmowaniu decyzji (np. przypisywanie studentom pacjentów podczas zajęć klinicznych, dłuższe praktyki w jednym miejscu, co pozwala zaobserwować efekty zastosowanych metod leczenia);
- małe grupy studenckie, dużą dostępność i zaangażowanie nauczycieli (którzy np. podczas zajęć klinicznych poświęcają całą uwagę studentom);
- nowoczesne centra i metody symulacji medycznych (w tym zajęcia prowadzone przez studentów dla studentów), sale dydaktyczne i wyposażenie specjalnie dostosowane do zajęć praktycznych;
- szeroką ofertę zajęć dodatkowych, fakultetów, w tym możliwość dodatkowych dyżurów („otwarty szpital”);
- metody nauczania i uczenia się angażujące studentów, wymagające pracy w domu (np. przyswojenia materiału przed rozpoczęciem zajęć); odejście od tradycyjnych wykładów na rzecz zajęć (w tym wykładów) interaktywnych, prowadzonych przez kilku specjalistów (jak również samych studentów) z użyciem technik multimedialnych, na podstawie studiów przypadków;
- dostępność i wysoką jakość materiałów dydaktycznych (w tym w wersji elektronicznej);
- brak stałych grup dziekańskich;
- dłuższe lub ciągłe sesje egzaminacyjne, np. przeprowadzanie egzaminów bezpośrednio po zajęciach, udostępnianie baz pytań z poprzednich lat;
- partnerskie relacje nauczyciel-student.

Uczestnicy badania wskazali również **formy wsparcia oferowane studentom** w uczelni przyjmującej, które okazały się szczególnie przydatne. Jako dobre praktyki do wprowadzenia w WUM wymieniono m.in.

- system opieki nad studentem zagranicznym, w tym buddy programme;
- udostępnianie materiałów dydaktycznych w wersji online (w tym e-podręczników) m.in. na uczelnianych platformach e-learningowych;
- sprawną komunikację z nauczycielami i jednostkami (np. obowiązek odpisywania na maile tego samego lub następnego dnia), w tym stały kontakt poprzez platformę e-learningową (gdzie publikowane są informacje organizacyjne, kalendarze i wyniki zaliczeń, prowadzone fora dyskusyjne);
- zaplecze socjalne dostosowane do potrzeb i oczekiwań studentów, w tym stołówki i „kuchnie” studenckie, miejsca do spotkań i nauki;
- kursy językowe oraz zajęcia adaptacyjne dla studentów z zagranicy.

Zdobyta wiedza, umiejętności i kompetencje: Ponad 3/4 respondentów jest zdania, że studia za granicą poszerzyły ich wiedzę w zakresie studiowanego kierunku. Wśród umiejętności i kompetencji, które najbardziej rozwinęły się podczas studiów za granicą, najczęściej wskazywano umiejętność znalezienia się w nowej sytuacji, umiejętność komunikacji (np. z innymi członkami zespołu, studentami z innych krajów/kultur) oraz nawiązywanie kontaktów i podtrzymywanie relacji z innymi. Studenci, którzy uczestniczyli za granicą w zajęciach klinicznych zadeklarowali natomiast, że zajęcia te pozwoliły im w szczególności rozwinąć umiejętności stawiania diagnozy oraz pracy w zespole medycznym. Zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, że po pobycie na studiach za granicą jest bardziej otwarta na inne kultury i pewna siebie (po 88% odpowiedzi twierdzących), jak również rozważa podjęcie pracy zawodowej za granicą (86%). Ponad 1/3 badanych na pytanie, czy po studiach za granicą bardziej docenia WUM odpowiedziała negatywnie (!).

Respondenci udzielili **wskazówek innym studentom** planującym wyjazd za granicę, w tym by:

- uczyli się języków obcych (w tym języka uczelni przyjmującej),
- zapewnili sobie dodatkowe (poza stypendium) finansowanie pobytu za granicą,
- skontaktowali się z osobami, które wcześniej były na wymianie w danej uczelni/kraju,
- wynajmowali mieszkania od sprawdzonych osób/firm.

Przed wszystkim jednak, studenci **gorąco zachęcali by wyjechać na studia zagranicę**, choć na 1 semestr, gdyż jest to doświadczenie, które rozwija pod każdym względem (akademickim, organizacyjnym, społecznym, osobistym), pozwala nawiązać międzynarodowe kontakty, poznać inne kultury i poszerzyć horyzonty.

STUDENCI WUM WYJEŹDZAJĄCY NA PRAKTYKI ZA GRANICĘ

W ankiecie wzięło udział **65% studentów** WUM, którzy w roku 2015/2016 wyjechali na praktyki za granicę (34 osoby). Zdecydowana większość odbyła praktyki w szpitalu (29 osób), pozostałe osoby w uczelni lub laboratorium. **Ponad 90% respondentów poleciłoby innym studentom wyjazd** do instytucji, w której odbywali praktyki za granicą.

Jako najważniejszy **motyw wyboru instytucji przyjmującej**, studenci WUM wyjeżdżający na praktyki za granicę wskazali chęć poznania nowych metod pracy zawodowej (30 osób uznało tę kwestię za ważną lub bardzo ważną). Dla 29 osób istotnym motywem była możliwość odbycia praktyk w danym kraju.

Warunki umiędzynarodowienia WUM:

Studenci wyjeżdżający na praktyki ocenili dostępność na WUM informacji o praktykach zagranicą na 3,84 (w skali 5-cio punktowej). Wszyscy respondenci wysoko ocenili natomiast przydatność informacji o praktykach zagranicą uzyskanych od Działu Współpracy z Zagranicą. Średnie oceny obu aspektów są wyższe niż w roku 2014/2015. Bardzo wysoko (na czwórkę z plusem) oceniono wsparcie uzyskane ze strony uczelnianego Działu Współpracy z Zagranicą, zarówno przed wyjazdem za granicę, jak i w trakcie pobytu oraz po powrocie z wymiany.

W opinii większości (24) studentów, program praktyk na WUM umożliwia realizację praktyk za granicą, ale 8 studentów było przeciwnego zdania (w tym 5 odpowiedziało „zdecydowanie nie”). Jedynie połowa respondentów zadeklarowała, że nie miała problemu ze znalezieniem miejsca praktyk, a zdecydowana większość badanych skorzystałaby z pomocy Uczelni w tym zakresie.

Wśród uwag krytycznych i propozycji poprawy warunków umiędzynarodowienia WUM, studenci postulowali o bardziej przejrzyste informacje dotyczące zasad aplikowania; wsparcie w znalezieniu miejsca odbywania praktyk; wypłacanie grantu w terminie, przed wyjazdem na praktyki i zwrot kosztów dojazdu; zaliczanie praktyk zrealizowanych za granicą. Sugerowano także stworzenie bazy relacji z praktyk (dostępu do opinii osób, które wcześniej odbywały praktyki za granicą).

Jakość praktyk za granicą została oceniona na 4,74. Prawie wszyscy respondenci pozytywnie ocenili dostępność pomocy dydaktycznych, zgodność praktyk z programem i opiekę ze strony opiekuna praktyk. 31 z 34 osób odpowiedziało, że praktyki spełniły ich oczekiwania, a 29 osób, że praktyki ułatwiły im przygotowanie do zawodu

Zdobyta wiedza, umiejętności i kompetencje: Prawie wszyscy uczestnicy badania (32 z 34 osób) są zdania, że praktyki za granicą poszerzyły ich wiedzę w zakresie studiowanego kierunku. Wśród umiejętności i kompetencji, które najbardziej rozwinęły się podczas praktyk za granicą, najczęściej wskazywano umiejętność znalezienia się w nowej sytuacji, umiejętność komunikacji (np. z innymi członkami zespołu, studentami z innych krajów/kultur) oraz nawiązywanie kontaktów i podtrzymywanie relacji z innymi (na te same umiejętności wskazali studenci, którzy wyjechali za granicę na studia). Studenci, którzy uczestniczyli za granicą w zajęciach klinicznych zadeklarowali natomiast, że zajęcia te pozwoliły im w szczególności rozwinąć umiejętność pracy w zespole medycznym.

Zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, że po pobycie na studiach za granicą jest bardziej otwarta na inne kultury (32 osoby) i pewna siebie (31 osób), jak również rozważa podjęcie pracy zawodowej za granicą (86%). Ponad 1/3 badanych na pytanie, czy po studiach za granicą bardziej docenia WUM odpowiedziała negatywnie (!).

Respondenci poradzili innym studentom, by zapewnili sobie dodatkowe (poza stypendium) finansowanie pobytu za granicą oraz by poznali kulturę i język kraju przyjmującego (przed wyjazdem za granicę)

STUDENCI Z ZAGRANICY PRZYJEŹDZAJĄCY NA STUDIA NA WUM

Studenci z zagranicy przyjeżdżający na studia na WUM wysoko ocenili wsparcie i informacje uzyskane ze strony Uczelni, ale relatywnie nisko (średnia 3,70) jakość kształcenia na WUM. Krytyczne komentarze dotyczyły m.in. małego kontaktu ze studentami lokalnymi, słabej organizacji zajęć, w tym nieustannych spóźnień nauczycieli i studentów, niskiego poziomu zajęć teoretycznych/wykładów. Respondenci sygnalizowali problemy związane z zapisami na zajęcia (brak informacji o zajęciach przed przyjazdem do Polski, niedostateczna liczba miejsc na zajęciach dla studentów z zagranicy, niemożliwość zrealizowania przedmiotów określonych w „learning agreement”), sugerowali również organizację spotkań orientacyjnych, poprawę efektywności przyznawania miejsc w akademikach, zapewnienie anglojęzycznej obsługi akademików, czy stworzenie na Uczelni miejsc rekreacyjno-integracyjnych dla studentów

W ankiecie wzięło udział **23% studentów** z zagranicy, którzy w roku akademickim 2015/2016 przyjechali na studia na WUM, w ramach programu Erasmus+ lub umowy bilateralnej (24 ze 106 osób). **19 z 24 respondentów poleciłoby przyjazd do WUM** innym studentom ze swojej uczelni. Zdaniem 23 studentów, ich poziom znajomości języka angielskiego był wystarczający do studiowania na WUM

Jako najważniejsze **motywy przyjazdu na studia na WUM**, studenci z zagranicy najczęściej wskazywali możliwość studiowania za granicą, realizacji zajęć w języku angielskim oraz poznania innej kultury. Tak jak w przypadku studentów wyjeżdżających, najmniej istotnym motywem była możliwość uczestnictwa w pracach naukowo-badawczych. Co ciekawe, jedynie 1/3 respondentów kierowała się przy wyborze reputacją uczelni przyjmującej, ale niskie koszty życia w Polsce i opinie innych studentów były ważne dla 80% badanych.

Uzyskane informacje i wsparcie: Studenci z zagranicy najczęściej dowiadywali się o możliwości studiowania na WUM od uczelni macierzystej (20 z 24 osób) lub innych studentów, rzadziej ze strony internetowej WUM, czy informacji dostępnych w Internecie. Przydatność informacji na uczelnianej stronie www została oceniona bardzo wysoko, ale respondenci sygnalizowali, że brakowało im informacji m.in. o podstawowych zasadach studiowania na WUM (i w Polsce), aktualnego planu i rozkładu zajęć, katalogu i sylabusów przedmiotów, informacji o miejscu odbywania zajęć, obowiązujących terminach, czy bardziej

szczegółowych informacji o akademikach. Sugerowano stworzenie osobnej strony dla studentów programu Erasmus.

Większość uczestników badania odpowiedziała, że otrzymała wystarczające informacje od Działu Współpracy z Zagranicą zarówno w trakcie pobytu na WUM (80% odpowiedzi twierdzących), po powrocie (70%), jak również przed przyjazdem do Polski (66%). Najwięcej głosów krytycznych dotyczyło informacji uzyskanych przez przyjazdem. 3/4 respondentów potwierdziło, że w trakcie pobytu na WUM uzyskali od DWZ wystarczające wsparcie, oraz że zaoferowano im program orientacyjny, imprezy integracyjne i wsparcie „buddy’ego”.

Respondenci sygnalizowali **problemy** związane z zapisami na zajęcia (brak informacji o zajęciach przed przyjazdem do Polski, niedostateczna liczba miejsc na zajęciach dla studentów z zagranicy, niemożliwość zrealizowania przedmiotów określonych w „learning agreement”), sugerowali również organizację spotkania orientacyjnego na początku każdego semestru, poprawę efektywności przyznawania miejsc w akademikach oraz zapewnienie anglojęzycznej obsługi akademików.

W opinii zdecydowanej większości respondentów (21 z 24 osób) organizacja studiów na WUM była dopasowana do ich programu studiów w uczelni macierzystej. Zdecydowanie gorzej oceniono dopasowanie treści i efektów kształcenia. Jedynie 14 osób pozytywnie oceniła ten aspekt studiów na WUM.

Jakość kształcenia na WUM została oceniona na 3,70 (w skali 1-5) . Studenci z zagranicy najwyżej ocenili możliwość nawiązania kontaktu z innymi studentami z wymiany oraz ofertę zajęć do wyboru. Najniżej oceniono dostępność informacji o wyborze zajęć, przygotowanie nauczycieli i poziom prowadzonych zajęć.

Krytyczne komentarze studentów dotyczyły m.in.

- mało przejrzystych zasad włączania studentów z wymiany w program i tok studiów na WUM, w tym zasad zapisywania na przedmioty, dopisywania do grup studenckich;
- niedostatecznych informacji o osobach prowadzących/odpowiedzialnych za zajęcia;
- małego kontaktu ze studentami lokalnymi;
- niskiego poziomu językowego, zaangażowania (w szczególności w stosunku do studentów z zagranicy) i/lub umiejętności dydaktycznych niektórych nauczycieli akademickich WUM;
- słabej organizacji zajęć, w tym nieustannych spóźnień nauczycieli i studentów;
- niskiego poziomu zajęć teoretycznych/wykładów, obowiązkowej obecności na zajęciach;
- osób pracujących w recepcji akademika nieznających języka angielskiego;
- braku na Uczelni miejsc do spędzania czasu poza zajęciami, z innymi studentami.

Około 1/3 respondentów jest zdania, że studenci z wymiany nie byli traktowani tak samo jak studenci WUM, w szczególności nie mieli takich samych form zaliczania przedmiotów.

Wśród komentarzy krytycznych sygnalizowano m.in., że studenci z wymiany nie zostali dopuszczeni do zajęć z Learning Agreement z uwagi na zbyt dużą liczbę studentów w grupie, że studenci z wymiany mieli inne (łatwiejsze) egzaminy oraz, że nauczyciele mniej angażowali się w prowadzenie zajęć ze studentami z wymiany.

Jedynie 2 respondentów miało trudności z zaliczeniem przedmiotów na WUM, ale niemal co drugi student zza granicy (11 z 24 osób) zadeklarował, że nie uzyskał wsparcia w nauce ze strony nauczycieli WUM. Najwięcej trudności sprawiało badanym studiowanie w języku obcym, ale również brak informacji o miejscu odbywania zajęć, brak szczegółowego programu kształcenia, czy brak łatwego dostępu do materiałów dydaktycznych.

W opinii większości studentów zagranicznych **infrastruktura WUM** jest dopasowana do potrzeb studentów z zagranicy. Najwyżej oceniono akademiki i infrastrukturę dydaktyczną, najniżej zaplecze socjalne i sportowe, w tym stołówki i strefy do samodzielnej nauki/relaksu. W szczególności, narzekano na zbyt dużą liczbę studentów (w tym brak miejsc na zajęciach, zbyt liczne grupy na zajęciach praktycznych) oraz braki w literaturze anglojęzycznej w bibliotece WUM.

Zdobyta wiedza, umiejętności i kompetencje: Jedynie nieco ponad 60% respondentów uważa, że studia na WUM poszerzyły ich wiedzę w zakresie studiowanego kierunku (w tym tylko 7 osób odpowiedziało „zdecydowanie tak”). Wśród umiejętności i kompetencji, które najbardziej rozwinęły się podczas studiów na WUM, najczęściej wskazywano znajomość języka angielskiego, umiejętność odnalezienia się w nowej sytuacji, umiejętność komunikacji (np. z innymi członkami zespołu, studentami z innych krajów/kultur) oraz nawiązywanie kontaktów i podtrzymywanie relacji z innymi (podobnie odpowiadali studenci WUM wyjeżdżający za granicę). Studenci, którzy uczestniczyli na WUM w zajęciach klinicznych zadeklarowali, że zajęcia te pozwoliły im w szczególności rozwinąć umiejętność stawiania diagnozy. Jedynie 5 z 23 osób potwierdziło, że zajęcia kliniczne rozwinęły ich umiejętność budowania relacji z pacjentem i jego rodziną.

Wszyscy respondenci odpowiedzieli, że po pobycie na studiach na WUM są bardziej otwarci na inne kultury (24 osoby), a prawie wszyscy, że są bardziej pewni siebie (20 osób). Zdecydowana większość badanych (17 osób) przyznała, że po studiach na WUM bardziej docenia swoją uczelnię macierzystą oraz nie rozważa podjęcia dalszych studiów na WUM (w tym 11 osób odpowiedziało „zdecydowanie nie”). Nikt z badanych nie odpowiedział twierdząco na pytanie, czy rozważa podjęcie pracy zawodowej w Polsce (w tym 13 osób odpowiedziało „zdecydowanie nie”).

Respondenci udzielili także wskazówek Uczelni i innym studentom planującym wyjazd na studia na WUM. Uczelni sugerowano, by podwyższyła poziom nauczania, wymagała więcej od studentów, pomagała studentom odnaleźć miejsca odbywania zajęć, czy zapewniła studentom z wymiany kontakt z studentami lokalnymi. Najczęściej jednak proszono o zapewnienie, że dla studentów z wymiany faktycznie znajdują się miejsca na zajęciach określonych w Learning Agreement.

STUDENCI Z ZAGRANICY PRZYJEŹDZAJĄCY NA PRAKTYKI NA WUM

W ankiecie wzięło udział jedynie 7 z 25 studentów z zagranicy, którzy w roku akademickim 2015/2016 przyjechali na praktyki na WUM, w ramach programu Erasmus+ lub umowy bilateralnej. Wszyscy poleciliby wyjazd na praktyki na WUM innym studentom swojej uczelni.

5 | Jakość kształcenia w opinii doktorantów

W roku 2015/2016 w ankiecie oceny studiów doktoranckich wzięło udział 16% doktorantów Uczelni. Średnia ocena zadowolenia ze studiów wyniosła 3,78 w skali 1-5

W roku 2015/2016 przeprowadzono trzecią już edycję ogólnouczelnianej ankiety oceny studiów doktoranckich (AOSD), zgodnie z [procedurą](#) wprowadzoną Zarządzeniem nr 95/2014 Rektora WUM. W ankiecie wzięło udział **82 doktorantów**, czyli około 16% uprawnionych. Jest to najwyższy odsetek respondentów w dotychczasowej historii badania.

Wśród uczestników badania najliczniej reprezentowani byli doktoranci I WL (40% respondentów), doktoranci I roku studiów (ponad 45% respondentów). Dwie trzecie respondentów (54 osoby) stanowiły kobiety. Blisko 76% respondentów jest absolwentami Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (studiów II stopnia lub jednolitych mgr).

Średnia, **ogólna ocena zadowolenia ze studiów doktoranckich w WUM wynosi 3,78** w skali 1-5. Studenci niższych lat, w szczególności I roku, są bardziej zadowoleni ze swoich studiów.

Połowa respondentów pozytywnie oceniła **program kształcenia** na studiach III stopnia. Średnia, ogólna ocena programu wynosi **3,40** w skali 1-5. Najwyżej program swoich studiów doktoranckich ocenili doktoranci Wydziału Nauki o Zdrowiu. Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, doktoranci I i II roku wyżej oceniają program swoich studiów, niż ich koleżanki i koledzy z wyższych lat.

Uczestnicy badania zgłosili szereg **uwag i propozycji zmian do programu** i planu studiów III stopnia. Wśród komentarzy krytycznych zwracano uwagę na:

- zbyt dużą liczbę zajęć obowiązkowych,
- wąską ofertę zajęć fakultatywnych, w tym przygotowujących do pracy naukowo-badawczej, rozwijających praktyczne umiejętności i kompetencje przydatne doktorantowi, prezentujących najnowsze techniki badań, itp.,
- niedostosowanie programu do charakterystyki Wydziału, kierunku pracy doktorskiej,
- kwestię obowiązkowych zajęć ze studentami – postulowano odroczenie prowadzenia zajęć do 2 semestru I roku (po odbyciu zajęć przygotowujących do dydaktyki) oraz zmniejszenie wymiaru godzin dydaktycznych,
- późne udostępnianie planu zajęć, zmiany planu w trakcie trwania semestru, itp.,
- organizację zajęć w godzinach popołudniowych/przedpołudniowych.

Podobnie jak w latach poprzednich, zdecydowana większość respondentów to zwolennicy wprowadzenia, jako alternatywy dla tradycyjnej formy zajęć, kursów i szkoleń w formie **e-learningu**.

Zdecydowana większość uczestników badania stwierdziła, że ma możliwość konsultacji naukowych z promotorem, zawsze gdy ich potrzebuje (87%) oraz że **nadzór naukowy ze strony promotora** jest wystarczający, by zrealizować studia w terminie (80%). Częściej niż co trzeci doktorant (38%) zadeklarował, że ma promotora pomocniczego.

Jedynie 43% respondentów (w porównaniu z 50% w ubiegłych latach) odpowiedziało, że prowadzi wszystkie **zajęcia dydaktyczne** zgodnie ze swoimi zainteresowaniami naukowymi i zawodowymi. Blisko połowa badanych prowadziła w ubiegłym roku akademickim nadliczbowe zajęcia dydaktyczne (ponad pensum). Większość otrzymała za tę pracę dodatkowe wynagrodzenie.

Ponad 1/3 doktorantów (34%) napotkała problemy przy prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Większość badanych to zwolennicy uczestnictwa w dodatkowym kursie doskonalenia umiejętności dydaktycznych.

Prawie 2/3 respondentów publikowało swoje prace w czasopismach naukowych. Trzech uczestników badania zgłosiło naruszenie swoich praw autorskich. Większość respondentów brała udział w zjazdach, kursach lub konferencjach.

Większość respondentów zadeklarowała, że uzyskuje wystarczające **wsparcie ze strony Uczelni**, by ukończyć studia doktoranckie w terminie. Pracę obsługujących ich **jednostek administracji**

doktoranci ocenili powyżej 4, w skali 1-5. Dział Obsługi Studentów (obecnie Biuro Spraw Studenckich) uzyskał średnią ocenę 4,68, a Sekcja Nauczania w Biurze Obsługi Działalności Podstawowej (obecnie Biuro Rekrutacji i Organizacji Kształcenia) średnią 4,16.

Średnia ocena pracy **kierownika Studium Doktoranckiego** wynosi 4,05, w skali 1-5.

Ponad 35% doktorantów nie zna swojego **reprezentanta w Radzie Wydziału**.

Praca **Samorządu Doktorantów** została oceniona niżej niż w poprzednich edycjach badania, na 3,60 (w skali 1-5).

Co piąty doktorant nie wie, gdzie znaleźć informacje dotyczące **stypendiów** przyznawanych w WUM, chociaż prawie wszyscy uczestnicy badania pobierają stypendium. Jedynie co dziesiąty doktorant twierdzi, że z otrzymywanego stypendium jest w stanie się utrzymać. Praca poza Uczelnią w pełnym wymiarze godzin została wskazana jako najczęstsze, dodatkowe źródło utrzymania doktorantów.

Co piąty doktorant stwierdził, że nie czuje się pełnoprawnym **członkiem zespołu** w swojej jednostce naukowej. Jedynie 61% respondentów brała lub bierze udział w projektach badawczych realizowanych w ramach swojej jednostki.

Badanie pozwoliło zidentyfikować dodatkowe zadania, na rzecz Uczelni i jej pracowników, do których wykonania doktoranci są zobowiązani. Zdecydowanie najczęściej deklarowano wykonywanie zadań związanych z szeroko rozumianą nauką i dydaktyką, w szczególności pilnowanie porządku na egzaminach/kolokwiah. Blisko co czwarta osoba uczestnicząca w badaniu stwierdziła, że **zakres jej obowiązków w jednostce** uniemożliwia jej swobodny rozwój naukowy.

Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, deklarowany przez doktorantów **poziom znajomości języka angielskiego i statystyki** nie jest zadowalający. W szczególności, jedynie 44% respondentów stwierdziło, że znajomość języka angielskiego pozwala im na napisanie artykułu w tym języku, a blisko co trzeci doktorant określił, że jego poziom znajomości statystyki jest niedostateczny.

Zdecydowana większość respondentów wiąże swoją **przyszłość zawodową** z Uczelnią.

[Procedura badania opinii doktorantów](#), [treść ankiety](#) i szczegółowy raport z wyników ankiety są dostępne na Platformie Q.

6 | Jakość kształcenia w opinii kadry akademickiej

W roku 2015/2016 przeprowadzona została druga edycja badania opinii kadry akademickiej WUM na temat jakości kształcenia, w tym organizacji i warunków pracy dydaktycznej, wsparcia uzyskiwanego ze strony administracji, ankiety studenckiej oraz motywacji i zadowolenia z pracy na Uczelni. W ankiecie wzięło udział jedynie 6% nauczycieli

W roku akademickim 2015/2016 przeprowadzona została druga edycja ankiety badania opinii nauczycieli akademickich, zgodnie z [Zarządzeniem nr 94/2015 Rektora WUM](#).

Poziom zaangażowania w badanie utrzymał się na niskim poziomie. **W ankiecie wzięło udział 98 nauczycieli akademickich**, tj. jedynie 6% uprawnionych do udziału w badaniu (w porównaniu z 5% w roku 2014/2015). Uzyskane wyniki nie są reprezentatywne.

Ocena organizacji i warunków pracy w Uczelni

Oceniając współpracę z jednostkami administracji Uczelni, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, nauczyciele najwyżej ocenili współpracę z sekretariatami zakładów/katedr/klinik (średnia 8,96 w skali 10-cio punktowej) oraz Dziekanatami (8,2), a najniżej z Biurem Projektów (6,7).

Podobnie jak w ubiegłym roku, około 8% respondentów poinformowało, że nie uzyskuje informacji o terminie prowadzonych zajęć z odpowiednim wyprzedzeniem, a 12%, że nie ma dostępu do sylabusu prowadzonych przez siebie zajęć. Z drugiej strony, rosnąca grupa respondentów (81% w porównaniu z 68% w 2014/2015 r.) potwierdziła, że przed rozpoczęciem zajęć otrzymuje wytyczne dotyczące kluczowych treści, jakie mają być w nich zawarte. Blisko 3/4 uczestników badania pozytywnie ocenia obciążenie dydaktyczne na zajmowanym stanowisku (choć jedynie 27% ocenia je bardzo dobrze).

Jeśli chodzi o warunki pracy w Uczelni, nauczyciele ponownie najwyżej ocenili dostępność książek i materiałów w bibliotece WUM (średnia 7,6), a najniżej wyposażenie sal laboratoryjnych (5,76).

Ocena jakości kształcenia

Ponad połowa respondentów (62%) zgłaszała propozycje zmian lub uwagi do programu kształcenia, w większości przypadków uwagi te zostały uwzględnione. Blisko co trzeci uczestnik badania przedstawił swoje uwagi za pośrednictwem ankiety.

Podobnie jak w ubiegłym roku, znaczna grupa respondentów odpowiedziała, że w ich jednostkach nie podejmuje się działań na rzecz jakości kształcenia, w tym szkoleń rozwijających umiejętności dydaktyczne (42% odpowiedzi „nigdy”) i hospitacji zajęć (26%).

Zdecydowana większość nauczycieli, którzy wzięli udział w badaniu oświadczyła, że samodzielnie podejmuje działania na rzecz poprawy jakości nauczania, w tym doskonalili swoje umiejętności dydaktyczne i wprowadza innowacyjne metody kształcenia.

Jedynie połowa uczestników badania uczestniczyła w **szkoleniu z metodyki nauczania**. **Blisko 3/4 respondentów wyraziło zainteresowanie wzięciem udziału** w tego typu szkoleniach.

W opinii nauczycieli największe trudności w realizacji zajęć dydaktycznych sprawiają:

- nieodpowiednie warunki prowadzenia zajęć,
- brak wystarczających środków, sprzętu i materiałów do prowadzenia dydaktyki,
- zbyt liczne grupy studenckie,
- nierównomierny rozkład zajęć, zbyt późne godziny zajęć ze studentami,
- brak równowagi między działalnością naukową, dydaktyczną i kliniczną,
- zbyt mało czasu na odpowiednie przygotowanie się do zajęć ze studentami,
- postawa i słabe zaangażowanie studentów.

Problemy te są podobne, jak te zgłoszone w ubiegłorocznej edycji badania. Ponadto postulowano szersze wprowadzenie **e-learningu** oraz zebranie i udostępnienie kadrze akademickiej materiałów i **wytycznych w zakresie dydaktyki**.

W opinii większości nauczycieli akademickich, którzy wzięli udział w badaniu **zaangażowanie dydaktyczne nie jest w Uczelni odpowiednio doceniane**. Sygnalizowano, m.in. brak równowagi między działalnością naukową i dydaktyczną w ocenie pracy nauczyciela akademickiego i jego/jej promocji, czy ograniczanie punktowanej/nagradzanej działalności dydaktycznej do publikacji skryptów i podręczników.

Ocena ankiety studenckiej

Zdecydowana większość badanych zapoznała się z wynikami studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich (81%), jak również **bierze pod uwagę opinie studentów (91%)**. Z drugiej strony, niepokoi fakt, że **żaden z respondentów nie potwierdził, że wyniki ankiety mają wpływ na zmiany sposobu prowadzenia zajęć (!)**. Jako powody niezapoznania się z wynikami ankiety podawano brak czasu, brak dostępu do wyników, czy przekonanie o ich małej rzetelności.

Ocena motywacji i zadowolenia z pracy

Dla zdecydowanej większości respondentów (87%) prowadzenie zajęć dydaktycznych stanowi źródło satysfakcji zawodowej, niemniej jednak **częściej niż co trzeci badany (29 z 77 osób) zrezygnowałby z prowadzenia zajęć na rzecz pracy naukowej**.

Zdecydowana większość respondentów określiła swój poziom stresu przed przystąpieniem do zajęć ze studentami jako niski, w tym połowa jako bardzo niski. Jako **źródła stresu** ponownie wskazywano m.in.

- nieodpowiednie warunki prowadzenia zajęć,
- zbyt duże obciążenie dydaktyczne,
- trudności w pogodzeniu działalności dydaktycznej z pracą naukową i kliniczną,
- brak czasu na odpowiednie przygotowanie się do zajęć,
- niepokój o efektywność stosowanych metod nauczania,
- niepokój o umiejętność zainteresowania i zaangażowania studentów,
- obawy związane z warunkami prowadzenia zajęć,
- obawy związane z dopuszczaniem studentów do realizacji procedur medycznych.

Zdecydowana większość respondentów (79%) jest dumna z faktu bycia pracownikiem WUM. **Relacje z przełożonym oraz współpracownikami są wartościami pracowniczymi o największym znaczeniu dla nauczycieli akademickich WUM** (większym niż pewność zatrudnienia, czy możliwości rozwoju i awansu) oraz najwyżej przez nich ocenianymi wartościami na WUM. Wynagrodzenie ponownie znalazło się na końcu obu list, z największą rozbieżnością pomiędzy oczekiwaniami pracowników, a rzeczywistością.

Większość respondentów (59%) deklaruje, że czuje się równoprawnym członkiem swojego zakładu/katedry/kliniki. Blisko co trzeci uczestnik badania odczuwa tzw. wypalenie zawodowe (24 z 74 osób, które odpowiedziały na to pytanie).

7 | Działalność naukowa w zakresie dydaktyki medycznej

W roku 2015/2016 nauczyciele akademicy WUM, w szczególności związani z Pracownią Ewaluacji i Doskonalenia Kształcenia Medycznego przy Zakładzie Dydaktyki i Efektów Kształcenia WNoZ, opublikowali szereg prac naukowych z zakresu dydaktyki medycznej

W maju 2014 r., w Zakładzie Dydaktyki i Efektów Kształcenia Wydziału Nauki o Zdrowiu, powołano Pracownię Ewaluacji i Doskonalenia Kształcenia Medycznego. Kierownikiem Pracowni został dr n. farm. Mariusz Panczyk. Zadania Pracowni obejmują szczegółową analizę problematyki skuteczności i efektywności systemów wyższego kształcenia medycznego, w tym ewaluacji jakości nauczania oraz wdrażania nowych metod edukacyjnych. Celem badań naukowych prowadzonych przez jednostkę będzie wskazanie kierunku lub kierunków niezbędnych zmian w polskim systemie edukacji medycznej (programach, treściach i formach kształcenia studentów) koniecznych do realizacji nauczania opartego o efekty kształcenia, zgodnie z założeniami Europejskich i Krajowych Ram Kwalifikacji. Badania mają również wskazać elementy wpływające na zwiększenie skuteczności i efektywności tworzonych systemów zapewniania jakości kształcenia oraz wytyczać kierunki ich doskonalenia. Badania będą realizowane we współpracy z krajowymi i światowymi ośrodkami naukowymi, co pozwoli na poznanie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych doświadczeń innych uczelni w zakresie tworzenia i doskonalenia systemów zapewniania jakości kształcenia.

Publikacje naukowe:

Publikacje w czasopismach posiadających IMPACT FACTOR

1. Mariusz Panczyk, Henryk Rebandel, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Joanna Gotlib
[Risk of attrition from Master of Science in Pharmacy degree program: 15-year predictive evaluation.](#)
Indian Journal of Pharmaceutical Education and Research 2016; 50(1): 70-79. (DOI: 10.5530/ijper.50.1.10)
2. Mariusz Panczyk, Henryk Rebandel, Aleksander Zarzeka, Jarosława Belowska, Joanna Gotlib.
[Comparison of validity of two systems of candidates' admission for pharmaceutical studies: a 15-year retrospective study.](#)
Indian Journal of Pharmaceutical Education and Research 2016; 50(2): 225-237.
(DOI:10.5530/ijper.50.2.2)
3. Leszczyński P, Gotlib J, Kopański Z, Wejnarski A, Świeżewski S, Gałązkowski R.
[Analysis of Web Based Learning methods in emergency medicine: Randomized Controlled Trial.](#)
Arch Med Sci 2016; 12, 1.
DOI: 10.5114/aoms.2015.56422

Publikacje w recenzowanych czasopismach nie posiadających IF

1. Mariusz Panczyk, Grzegorz Stachacz, Robert Gałązkowski, Joanna Gotlib.
[Rzetelność i trafność oceny osiągniętych efektów kształcenia przez studentów kierunku ratownictwo medyczne w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym.](#)
Wiadomości Lekarskie 2016; 69(2(II)): 233-242.
2. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Henryk Rebandel, Joanna Gotlib
[Jakość testowego egzaminu wstępnego na kierunek położnictwo studia drugiego stopnia - 5-letnia analiza retrospektywna.](#)
Pielęgniarstwo XXI wieku 2016; 1(54): 22-26.
3. Mariusz Panczyk, Aleksander Zarzeka, Jarosława Belowska, Łukasz Samoliński, Joanna Gotlib.
[Próba szacowania edukacyjnej wartości dodanej jako miary efektywności kształcenia studentów pielęgniarstwa – badanie wstępne jednośrodkowe.](#)
Problemy Pielęgniarstwa 2016; 24(1): 34-41.

4. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Henryk Rebandel, Joanna Gotlib.
[Wyniki kwalifikacji kandydatów na studia a osiągnięcia edukacyjne podczas studiów drugiego stopnia na kierunku położnictwo – badanie predycyjne jednoośrodkowe.](#)
Problemy Pielęgniarstwa 2016; 24(1):25-33.
5. Joanna Gotlib, Elżbieta Grochans, Mariusz Panczyk, Anna Jurczak, Marzanna Stanisławska, Marcin Malczyk.
[Analiza wyników egzaminów testowych z przedmiotu „Podstawy pielęgniarstwa” jako wstęp do standaryzacji egzaminu testowego – badanie wieloośrodkowe. Doniesienie wstępne.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 3: 287-291.
6. Joanna Gotlib, Aleksander Zarzeka Mariusz Panczyk, Piotr Gębski, Lucyna Iwanow, Marcin Malczyk, Jarosława Belowska.
[Analiza jakości pytań z końcowego testu zaliczeniowego z przedmiotu „Prawo w medycynie” dla studentów pielęgniarstwa na platformie egzaminów elektronicznych eASK.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 3: 332-339.
7. Mariusz Panczyk, Robert Gałązkowski, Joanna Gotlib.
[Wykorzystanie symulacji do oceny umiejętności technicznych studentów medycyny i ratownictwa medycznego: aktualny przegląd badań.](#)
Anestezjologia i Ratownictwo, 2016; 10(2): 28-37.
8. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Joanna Gotlib.
[Ocena jakości przygotowania kandydatów do podjęcia studiów pierwszego stopnia na kierunku położnictwo - jednoośrodkowe badanie retrospektywne.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 3: 292-299.
9. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Joanna Gotlib.
[Analiza dyskryminacyjna kryteriów rekrutacyjnych na studia drugiego stopnia na kierunku położnictwo na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 3: 300-307.
10. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Joanna Gotlib.
[Osiągnięcia edukacyjne studentów położnictwa na pierwszym roku studiów: ośmioletnie badanie trafności zasad kwalifikacji na studia I stopnia.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 4 (62): 469-474.
11. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Joanna Gotlib.
[Nauki podstawowe jako źródło sukcesu w kształceniu położnych z zakresu opieki specjalistycznej – badanie jednoośrodkowe.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 4 (62): 475-480.
12. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Łukasz Samoliński, Joanna Gotlib.
[Analiza rzetelności i trafności systemu oceny osiągnięć studentów położnictwa na studiach pierwszego stopnia: badanie jednoośrodkowe.](#)
Pielęgniarstwo Polskie 2016; 4 (62): 501-507.

Inne publikacje

1. Henryk Rebandel.
[Ocena wyników rekrutacji w 2016 roku - Cz.1.](#)
Medycyna Dydaktyka Wychowanie 2016; 9: 56-57.
2. Henryk Rebandel.
[Ocena wyników rekrutacji w 2016 roku - Cz. 2.](#)
Medycyna Dydaktyka Wychowanie 2016; 10: 44-46.
3. Henryk Rebandel.
[Ocena wyników rekrutacji w 2016 roku - Cz3.](#)
Medycyna Dydaktyka Wychowanie 2016; 11: 39-42.

4. Henryk Rebandel.
[Ocena wyników rekrutacji w 2016 roku - Cz. 4.](#)
Medycyna Dydaktyka Wychowanie 2016; 12: 36-39.

Rozdziały w monografiach polskojęzycznych

1. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Joanna Gotlib.
[Nauki podstawowe jako źródło sukcesu w kształceniu studentów pielęgniarstwa z zakresu opieki specjalistycznej – badanie jednoośrodkowe](#) [W:] Uchmanowicz I, Jankowska-Polański B (red.).
Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie, Tom III. Wrocław: Cinto, pp.389-401.

Udział w międzynarodowych konferencjach naukowych

1. Joanna Gotlib, Mariusz Panczyk, Piotr Gębski, Aleksander Zarzeka, Jarosława Belowska, Łukasz Samoliński, Marcin Malczyk.
[Comparison of Opinions of Students and University Teachers from Medical University of Warsaw on e-assessment – a Preliminary Report.](#)
The International Conference on Research in Education and Science - ICRES 2016 - May 19-22, 2016, Bodrum, Turkey.
5. Mariusz Panczyk, Łukasz Samoliński, Aleksander Zarzeka, Jarosława Belowska, Joanna Gotlib.
[Estimating the quantitative norms of Physiology test exam for medical students: analysis based on the results of Physician Final Examination.](#)
The International Conference on Research in Education and Science - ICRES 2016 - May 19-22, 2016, Bodrum, Turkey.
2. Łukasz Samoliński, Filip Raciborski, Joanna Gotlib.
[An attempt to evaluate the impact of extracurricular student activity on the employment of graduates in the field of public health.](#)
12th Warsaw International Medical Congress. 12-15.05.2016 r. Warsaw, Poland. Abstract Book, p. 302.
3. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Aleksander Zarzeka, Łukasz Samoliński, Joanna Gotlib
[Mężczyzna na studiach pielęgniarstwie – sukces czy porażka?](#)
[Men in Nursing: success or failure?](#)
XIII Kongres Pielęgniarek Polskich „Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj”. 15-17.09.2016 r., Warszawa
4. Zofia Sienkiewicz, Paweł Zegarow, Wiesław Fidecki, Mariusz Panczyk, Ewa Kobos, Joanna Gotlib, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela
[Kompetencje społeczne – efekt kształcenia realizowany zgodnie ze standardem a pytania o cele edukacji w pielęgniarstwie?](#)
[Social competences - educational results fulfilled in accordance with the standard and questions about the objectives of education in nursing](#)
XIII Kongres Pielęgniarek Polskich „Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj”.
5. Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik, Mariusz Panczyk, Ewa Kobos, Anna Leńczuk – Gruba, Grażyna Dykowska, Joanna Gotlib, Jacek Imiela
[Edukacja pielęgniarska a metody i kryteria oceniania efektów kształcenia.](#)
[Education of nurses, and methods and criteria for the evaluation of educational results](#)
XIII Kongres Pielęgniarek Polskich „Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj”.

Udział w krajowych konferencjach naukowych

1. Mariusz Panczyk, Jarosława Belowska, Joanna Gotlib.
[Nauki podstawowe jako źródło sukcesu w kształceniu studentów pielęgniarstwa z zakresu opieki specjalistycznej – badanie jednoośrodkowe.](#)
III Konferencja Naukowo-Szkoleniowa "Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie" Wrocław, 13 maja 2016 r.

8 | Podsumowanie

Tegoroczny raport koncentruje się na wynikach wybranych, ogólnouczelnianych badań oceny jakości kształcenia oraz działaniach podejmowanych na poziomie całej Uczelni, mających na celu zapewnienie jak najwyższej jakości kształcenia na WUM. Wyniki oceny jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów prowadzonych na Uczelni, w tym analiza losów zawodowych absolwentów i przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, zostały przedstawione w raportach wydziałowych.

PROJEKTY MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ JAKOŚCI I WARUNKÓW KSZTAŁCENIA

W roku akademickim 2015/2016, w odpowiedzi na wyzwania stojące przed szkolnictwem wyższym (związane z internacjonalizacją, rosnącym zróżnicowaniem populacji studentów, kształceniem zorientowanym na studenta), Uczelnia zrealizowała międzynarodowy projekt „**Adaptacja kulturowa, integracja i wsparcie psychospołeczne dla studentów zagranicznych**” (SUPP) współfinansowany z Funduszy Norweskich i EOG. Celem projektu było podniesienie jakości i efektów kształcenia studentów zagranicznych WUM poprzez zapewnienie im wsparcia psychospołecznego i ułatwienie integracji ze środowiskiem lokalnym, głównie akademickim. W ramach projektu udało się stworzyć kompleksowy program adaptacji kulturowej i wsparcia psychospołecznego dla studentów zagranicznych. Zebrano dobre praktyki w tym zakresie stosowane na wiodących światowych uczelniach, opracowano profesjonalne e-materiały służące lepszej integracji studentów oraz samopomocowe (dla studentów wymagających specjalistycznej pomocy). Na WUM uruchomiono profesjonalne dni adaptacyjne, przestrzeń integracyjną dla studentów i poradnię psychologiczną, jak również przeprowadzono szkolenia podnoszące kompetencje kadry w zakresie rozumienia różnic międzykulturowych i udzielania profesjonalnego wsparcia studentom zagranicznym. SUPP w istotny i przełomowy sposób przyczynił się do budowania lepiej zintegrowanej międzykulturowej i międzynarodowej społeczności akademickiej Uczelni oraz wskazał kierunki dalszego rozwoju w zakresie wsparcia psychospołecznego studentów. Rozwiązania wypracowane w projekcie służą nie tylko Uczelni, ale mogą być wykorzystane jako wzorzec przez inne uczelnie wyższe, nastawione na wzrost umiędzynarodowienia.

BADANIA OPINII CZŁONKÓW SPOŁECZNOŚCI AKADEMICKIEJ NA TEMAT JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

W roku 2015/2016 **wzrósł odsetek respondentów większości ankiet** badania opinii społeczności akademickiej WUM na temat jakości kształcenia

- Ankiety studenckie:
 - Ankieta oceny zajęć i nauczycieli akademickich (58% studentów vs 53% w 2014/2015 r.)
 - Ankieta oceny praktyk (27% studentów vs 27%)
 - Ankieta oceny warunków studiowania (27% studentów vs 26%)
- Ankieta oceny studiów doktoranckich (16% doktorantów vs 6%)
- Ankieta badania opinii kadry akademickiej (6% nauczycieli, 98 osób vs 5%)
- Ankiety studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej
 - Ankieta dla wyjeżdżających na studia (76% zwrotność)
 - Ankieta dla wyjeżdżających na praktyki (44%)
 - Ankieta dla przyjeżdżających na studia (25%)
 - Ankieta dla przyjeżdżających na praktyki (36%)
- Ankieta badania opinii absolwentów (602 absolwentów)
- Ankieta badania opinii pracodawców (23 instytucje)

W stosunku do poprzednich lat, **średnie oceny zajęć i nauczycieli akademickich uległy poprawie lub utrzymały się na tym samym poziomie.**

- **Średnia ocena zajęć dydaktycznych wyniosła 4,0** (w skali 1-5) i jest wyższa od ocen z poprzednich edycji badania. Podobnie jak w ubiegłych latach, studenci najwyżżej ocenili przejrzystość warunków zaliczania przedmiotów, a stosunkowo najmniej respondentów zgodziło się z opinią, że literatura obowiązkowa była dostępna w bibliotece/czytelnii WUM. Większość respondentów (87%) potwierdziła, że podczas zajęć klinicznych zapewniono im kontakt z pacjentem, ale aż 23% odpowiedziało, że nie umożliwiono im udziału w procedurach medycznych.

- **Średnia ocena nauczycieli akademickich Uczelni wyniosła 4,33** (w skali 1-5) i jest wyższa od ocen z poprzednich edycji badania. Kadra każdego z Wydziałów została oceniona powyżej 4. Najlepsze wyniki uzyskali nauczyciele Wydziału Lekarsko-Dentystycznego, ale średnie oceny na poszczególnych Wydziałach są do siebie bardzo zbliżone. Identycznie jak w ubiegłych latach, najwyżej oceniono przygotowanie nauczycieli do zajęć, a najniżej umiejętność zainteresowania studentów tematyką zajęć i zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach. Najwięcej negatywnych komentarzy dotyczyło niedostatecznego przygotowania, zaangażowania i umiejętności dydaktycznych nauczycieli (w tym „czytania slajdów”) oraz ich niepunktualności i nieobecności na zajęciach (w tym małej dostępności na zajęciach klinicznych).

Studenci coraz wyżej oceniają warunki studiowania na WUM, ale wiele sygnalizowanych od lat problemów wciąż nie zostało rozwiązanych.

- Około 72% studentów pozytywnie oceniło pracę **dziekanatów** (średnia 4,00)
 - najlepiej oceniono dziekanat Wydziału Farmaceutycznego
 - najniżej oceniono dopasowanie godzin pracy dziekanatu do grafiku zajęć studentów
 - negatywne komentarze: niewłaściwy stosunek pracowników do studentów, ich niedostępność w godzinach pracy, udzielanie studentom niekompletnych, niejasnych informacji, itp.
- Niespełna 45% badanych pozytywnie oceniło swój **plan zajęć** (średnia 3,28)
 - negatywne komentarze: długie przerwy pomiędzy zajęciami (tzw. okienka), nierównomierne rozłożenie zajęć, zbyt późne udostępnianie planu i jego częste zmiany w trakcie trwania roku
- 40% studentów nie wie, kto jest **opiekunem** ich **roku**, ponadto w opinii studentów osoby pełniące te funkcje nie zawsze wywiązują się ze swoich obowiązków (które nie zostały formalnie określone)
- Wzrasta odsetek pozytywnych ocen **Centrum Biblioteczno-Informacyjnego** WUM ale studenci wciąż zwracają uwagę m.in. na hałas panujący w czytelni (powodowany „dziurą w podłodze”, brakiem wykładzin, głośnym zachowaniem), zbyt krótkie godziny otwarcia CBI, niewystarczającą ilość podstawowych podręczników, trudno dostępny i ubogi księgozbiór elektroniczny
- W kwestii infrastruktury, kolejny rok z rzędu studenci apelują o **rozwój zaplecza socjalnego** (miejsca do wspólnej nauki i odpoczynku pomiędzy zajęciami, stołówkę studencką, kawiarnie itp.).

Studenci bardzo wysoko oceniają efekty programów wymiany międzynarodowej, ale zasady kształcenia studentów z zagranicy wymagają doprecyzowania

- Liczba studentów uczestniczących w wymianie nieustannie rośnie (128 studentów przyjeżdżających i 169 wyjeżdżających w roku 2015/2016), a wskaźnik uznawalności efektów kształcenia uzyskanych zagranicą jest najwyższy wśród polskich uczelni medycznych uczestniczących w programie Erasmus+.
- Uczelnia jest wysoko oceniana przez studentów przyjeżdżających (choć jakość kształcenia na WUM uzyskała średnią ocenę 3,70), a aż 96% studentów wyjeżdżających deklaruje zadowolenie z wyjazdu oraz wysoki przyrost kompetencji.
- Studenci z zagranicy sygnalizują problemy związane z zapisami na zajęcia na WUM (brak informacji o programie/zajęciach przed przyjazdem, niedostateczna liczba miejsc na zajęciach dla studentów z zagranicy, niemożliwość zrealizowania przedmiotów określonych w „learning agreement”).
- Krytyczne komentarze studentów z zagranicy dotyczyły także m.in.
 - małego kontaktu ze studentami lokalnymi;
 - niskiego poziomu językowego, zaangażowania i umiejętności dydaktycznych nauczycieli;
 - słabej organizacji zajęć, w tym nieustannych spóźnień nauczycieli i studentów;
 - zbyt licznych grup na zajęciach praktycznych;
 - niskiego poziomu zajęć teoretycznych/wykładów, obowiązkowej obecności na zajęciach;
 - braku na Uczelni miejsc do spędzania czasu poza zajęciami, z innymi studentami.
- Niepokojący jest również fakt, że ponad 1/3 studentów wyjeżdżających pytana, czy po powrocie bardziej docenia WUM odpowiedziała negatywnie.

Nauczyciele akademicy, którzy wzięli udział w ankiecie badania opinii kadry wyrażają zainteresowanie e-learningiem oraz wsparciem i szkoleniami w zakresie dydaktyki.

- W opinii większości nauczycieli akademickich, którzy wzięli udział w badaniu, **zaangażowanie dydaktyczne nie jest w Uczelni odpowiednio doceniane**

- sygnalizowano, m.in. brak równowagi między działalnością naukową i dydaktyczną w ocenie pracy nauczyciela akademickiego i jego/jej promocji, czy ograniczanie punktowanej, nagradzanej działalności dydaktycznej do publikacji skryptów i podręczników
- Zdaniem respondentów największe **trudności w realizacji zajęć** dydaktycznych sprawiają:
 - nieodpowiednie warunki prowadzenia zajęć
 - brak wystarczających środków, sprzętu i materiałów do prowadzenia dydaktyki
 - zbyt liczne grupy studenckie
 - nierównomierny rozkład zajęć, zbyt późne godziny zajęć ze studentami
 - brak równowagi między działalnością naukową, dydaktyczną i kliniczną
 - zbyt mało czasu na odpowiednie przygotowanie się do zajęć ze studentami
 - postawa i słabe zaangażowanie studentów
- Nauczyciele postulują szersze wprowadzenie **e-learningu** oraz zebranie i udostępnienie kadrze akademickiej materiałów i wytycznych w zakresie dydaktyki
- Blisko 75% respondentów wyraziło zainteresowanie wzięciem udziału **szkoleniach** z zakresu doskonalenia dydaktycznego.

8.1 | Rekomendacje

W kolejnych latach priorytetowym zadaniem będzie **poprawa efektywności Systemu** Zarządzania Jakością Kształcenia WUM oraz **rozwój kompetencji dydaktycznych** kadry i **innowacyjnych metod kształcenia** studentów (patrz: Plan poprawy jakości kształcenia na 2017 r. stanowiący załącznik do raportu). Ponadto, podobnie jak w latach ubiegłych, mając nad uwagę poprawę jakości kształcenia w WUM, zaleca się:

- rozwój Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych, w tym wdrożenie na tych formach studiów procedur i narzędzi zapewnienia jakości kształcenia (w zakresie aktualizacji programów studiów, weryfikacji efektów kształcenia, badania opinii i zasad oceniania doktorantów/słuchaczy, itp.);
- rozszerzenie oferty zajęć obowiązkowych i fakultatywnych o zajęcia kształtujące kompetencje wskazywane jako szczególnie istotne przez pracodawców i absolwentów WUM (np. komunikacji z pacjentem i jego rodziną, współpracy w interdyscyplinarnym zespole medycznym, znajomości i zastosowania przepisów prawnych, umiejętności praktycznych, specyficznych dla danego zawodu, itp.), w tym we współpracy z pracodawcami;
- rozszerzenie studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich o ocenę zajęć fakultatywnych;
- monitorowanie wdrażania rekomendacji sformułowanych na poszczególnych Wydziałach Uczelni.